

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Кафедра філології англійської мови та літератури**

**Лексична реалізація жіночої емансипації  
у серіалі “Queen Charlotte”**

**Кваліфікаційна робота**

**Рівень вищої освіти – другий (магістерський)**

***Виконала:***

студентка 2 курсу, 601 групи  
**Хованець Юлія Василівна**

***Керівник:***

Кандидат філологічних наук,  
доцент **Соловйова О.В.**

*До захисту допущено  
на засіданні кафедри*

*протокол № \_\_\_\_\_ від \_\_\_\_\_ 2024 р.*

*Зав. кафедрою \_\_\_\_\_ проф. Єсипенко Н.Г.*

**Чернівці – 2024**

## АНОТАЦІЯ

Хованець Юлія. 2023. Лексична реалізація жіночої емансипації у серіалі “Queen Charlotte” [Магістерська робота]. Спеціальність: 035.04 Філологія (Англійська мова та література та друга іноземна мова). Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2024. 78 с.

В роботі проаналізовано лінгвістичні підходи до поняття “дискурсу”, що дозволило з'ясувати його багатогранність та функціональну значущість у мовній та соціокультурній взаємодії. Розглянуто теоретичні аспекти та практичні проблеми, пов'язані з визначенням кінодискурсу, зокрема його здатність відображати соціальні трансформації, такі як гендерна рівність і емансипація. Охарактеризовано кінодискурс як унікальну форму художнього висловлювання, що поєднує візуальний і вербальний рівні комунікації.

Досліджено роль кінодискурсу у відображенні емансипаційних процесів через аналіз скриптів серіалу “Queen Charlotte”. Особливу увагу приділено лексичним засобам, які використовуються для відтворення боротьби героїнь за права та соціальне визнання. Визначено ключові мовно-стилістичні засоби, зокрема метафори, метонімії, гіперболи та іронію, що допомагають підкреслити емоційний стан персонажів, їхні прагнення до незалежності та відображають соціальні контексти.

Результати дослідження підтверджують значущість кіномистецтва у популяризації ідей жіночої емансипації, формуючи нові стандарти гендерної рівності у суспільстві.

**Ключові слова:** кінодискурс, лексико-семантичні групи, жіноча емансипація, стилістичні прийоми, соціокультурний контекст.

## ABSTRACT

Khovanets Yuliia. 2023. Lexical realization of female emancipation in the series “Queen Charlotte” [M.A. Thesis]. Major: 035.04 Philology (The English language and literature and second foreign language). Chernivtsi National University named after Yurii Fedkovych. Chernivtsi, 2024. 78 p.

The study analyzes linguistic approaches to the concept of “discourse”, which has facilitated an understanding of its multifaceted nature and functional significance in linguistic and sociocultural interactions. Theoretical aspects and practical challenges related to defining film discourse, particularly its ability to reflect social transformations such as gender equality and emancipation, are examined. Film discourse is characterized as a unique form of artistic expression that integrates both visual and verbal levels of communication.

The role of film discourse in representing emancipatory processes is investigated through an analysis of the scripts of the series “Queen Charlotte.” Particular attention is given to the lexical devices employed to depict the heroines' struggles for rights and social recognition. Key linguistic and stylistic devices, such as metaphors, metonymies, hyperboles, and irony, are identified as tools that emphasize the emotional states of characters, their aspirations for independence, and their reflection of social contexts.

The results of the study confirm the importance of cinema in popularizing ideas of women's emancipation and shaping new standards of gender equality in society.

**Keywords:** film discourse, lexical-semantic groups, women's emancipation, stylistic devices, sociocultural context.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

\_\_\_\_\_  
(підпис) Ю.В.Хованець

## ЗМІСТ

|            |   |
|------------|---|
| ВСТУП..... | 7 |
|------------|---|

### РОЗДІЛ 1

#### ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КІНОДИСКУРСУ

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| 1.0. Вступні зауваження.....                               | 11 |
| 1.1. Поняття та типи дискурсу                              |    |
| 1.2. Проблематика поняття кінодискурсу                     |    |
| 1.3. Роль кінодискурсу у формуванні гендерної ідентичності |    |
| 1.4. Методичні підходи у дослідженні                       |    |
| Висновки до розділу 1.....                                 | 32 |

### РОЗДІЛ 2

#### ЛЕКСИКА КІНОДИСКУРСУ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНОЧОЇ ЕМАНСИПАЦІЇ

|                                                                                 |    |
|---------------------------------------------------------------------------------|----|
| 2.0. Вступні зауваження.....                                                    | 34 |
| 2.1. Лексико-семантичні групи в скриптах серіалу                                |    |
| 2.2. Аналіз частоти лексичних одиниць у конкретних епізодах                     |    |
| 2.3. Особливості висловлювань жінок та реакцій героїв чоловічої статі в серіалі |    |
| Висновки до розділу 2.....                                                      | 53 |

### РОЗДІЛ 3

#### ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЖІНОЧОЇ ЕМАНСИПАЦІЇ НА СТИЛІСТИЧНОМУ РІВНІ В СЕРІАЛІ “QUEEN CHARLOTTE”

|                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------|----|
| 3.0. Вступні зауваження.....                                | 55 |
| 3.1. Стилiстичні засоби, що відображають жіночу емансипацію |    |
| 3.2. Іронія як засіб представлення емансипованих героїнь    |    |
| 3.3. Реакція героїв на вислови емансипаційного характеру    |    |
| Висновки до розділу 3.....                                  | 72 |

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....76

## ВСТУП

**Актуальність** цього дослідження зумовлена необхідністю розуміння лінгвістичного механізму та особливостей використання лексико-стилістичних засобів для відтворення жіночої емансипації у кінодискурсі, зокрема в серіалі “Queen Charlotte”. Цей серіал порушує важливі соціокультурні питання, як-от жіноча незалежність, самореалізація та боротьба за право голосу, інтегруючи їх у історичний та сучасний контексти. Аналіз лексичних засобів у серіалі дозволяє простежити, як через діалоги та монологи розкриваються ключові ідеї емансипації, внутрішній світ героїні та її взаємини з іншими персонажами. Це дає змогу зрозуміти, як кіномова формує нові уявлення про роль жінки у суспільстві та впливає на глядача.

**Об'єктом** роботи є відображення жіночої емансипації в сучасному англomовному кінодискурсі (на прикладі серіалу “Queen Charlotte”).

**Предметом** дослідження є функціонування лексичних засобів, що відображають емансипацію жінок в англomовному кінодискурсі.

**Мета** дослідження полягає у аналізі використаних лексичних одиниць на різних рівнях для зображення подолання гендерної нерівності у телесеріалі «Queen Charlotte». Зокрема, у відповідді на питання як серіал використовує мовні засоби, щоб відобразити ідеї та думки щодо визволення жінок у суспільстві, і поясненні, як це впливає на сприйняття глядачів.

Досягнення визначеної мети передбачає вирішення таких **завдань**:

1. Розгляд лінгвістичних підходів до поняття “дискурсу”.
2. Встановлення проблем, пов'язаних з уявленням та визначенням терміну “кінодискурс”.
3. Опис ролі кінодискурсу у відображенні емансипації.
4. Ознайомлення з мовними особливостями сучасного кінодискурсу на основі скриптів серіалу “Queen Charlotte”.
5. Виокремлення мовно-стилістичних засобів вираження жіночої емансипації та гендерної рівності в англomовному кінодискурсі,

формуючи лексико-семантичні групи та аналізуючи висловнювання всіх героїв серіалу.

**Методи дослідження.** Відповідно до поставленої мети та завдань, у дослідженні використано такі методи:

Загальнонаукові:

- теоретичні методи аналізу наукових статей,
- індуктивний метод,
- метод ідеалізації,
- метод досконалого вибору,
- порівняльний метод,
- метод кількісних підрахунків,
- метод узагальнення та систематизації;

Лінгвістичні:

- описовий метод,
- метод контекстуального аналізу,
- метод прагматичного аналізу,
- методи лексико-семантичного аналізу,
- методи стилістичного аналізу.

**Практичне значення.** В даному дослідженні представлено детальний аналіз мовних засобів та лексичних прийомів, що використовуються для вираження поняття жіночої емансипації в телевізійних серіалах. Таким чином, можна зробити нові висновки та зрозуміти, як мовні засоби впливають на сприйняття глядачів. Соціокультурний вимір: можна визначити, як серіал відображає та інтерпретує соціокультурні уявлення про роль та емансипацію жінок у сучасному суспільстві. Внесок у гендерні дослідження: аналізуючи гендерну тематику та емансипацію в серіалі, можна виявити тенденції та особливості репрезентації гендерної проблематики в сучасній культурі. Аналіз впливу мовних практик: розуміння того, як мовні засоби впливають на



сприйняття жіночої емансипації, є важливим для аналізу соціального впливу культурних артефактів.

**Теоретичне значення.** Головні ідеї дослідження можуть бути використані в навчальних курсах з лінгвістики й літературознавства, а саме “Стилістика” та “Теорія комунікації”, а також під час семінарів, присвячених стилістиці, лексикології та художньому мовленню. Ці поняття також можуть служити основою для створення курсів і семінарів, присвячених мовному спілкуванню.

**Наукова новизна** даної роботи полягає у лексичному аналізі мовних засобів, які використовуються для репрезентації жіночої емансипації у серіалі “Queen Charlotte”. Дослідження зосереджується на вивченні лексичної складової, що дозволяє виявити, як мова відображає та формує емансипаторні ідеї. Це дослідження актуальне у контексті сучасної культури, адже серіал репрезентує не лише історичні події, але й актуальні гендерні питання, які знаходять своє вираження через специфічні мовні конструкції.

**Особистий внесок** у розв’язання поставленої проблеми полягає у детальному лексичному аналізі, який дозволяє ідентифікувати та систематизувати мовні засоби, що використовуються для репрезентації жіночої емансипації у серіалі “Queen Charlotte”. Зокрема розкриття того, як саме лексика відображає гендерні ідеї, виявлення її ролі у формуванні емансипаторного дискурсу, що поєднує лінгвістичний і гендерний аспекти.

**Апробація** результатів даної роботи відбулася на V Міжнародній науковій конференції “Інновації та науковий потенціал світу”, яка проходила 25 жовтня 2024 року в м. Умань, Україна. За результатами участі в конференції були опубліковані тези доповіді “Лексична реалізація жіночої емансипації у серіалі “Queen Charlotte” (на основі скриптів)”, що висвітлює основні результати дослідження та підтверджує актуальність отриманих даних для розвитку наукового знання в зазначеній тематиці. Окрім цього, результати дослідження були презентовані на VIII Міжнародній науково-теоретичній конференції “Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття” 22

листопада 2024 року в м. Біла Церква, Україна у формі статті “Лексична реалізація жіночої емансипації у серіалі “Queen Charlotte” (на основі скриптів)”.

**Структура роботи.** Загальний обсяг роботи становить 73 сторінки. Основна частина складає 71 сторінку, яка складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел, який налічує 50 позицій (30 джерел є україномовними, 20 джерел іноземного походження).

## РОЗДІЛ 1

### ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ КІНОДИСКУРСУ

#### 1.0. Вступні зауваження

Розділ “Теоретичні засади вивчення поняття кінодискурсу” присвячений аналізу основних теоретичних аспектів, які лежать в основі кінодискурсу. У цьому розділі проводиться дослідження ключових понять, що визначають сутність кінодискурсу, а також аналізується, як ці поняття взаємодіють між собою. Особлива увага приділяється природі кінодискурсу як унікального явища в медіасфері, що відрізняється від інших форм комунікації своїми засобами впливу та специфічною структурою. Робиться спроба оцінити кінодискурс як елемент сучасної культурної реальності, що відображає та формує культурні ідеї й соціальні цінності в умовах швидкої зміни інформаційного простору.

#### 1.1. Поняття та типи дискурсу

У сучасному науково-дослідницькому середовищі поняття дискурсу визначається як основний термін, що відіграє важливу роль у різних галузях наукових знань. Дискурс став не лише теоретичним конструктом, але й практичним інструментом для аналізу та розуміння різних гілок соціального життя, мови, культури, політики та інших видів діяльності людини.

Поняття дискурсу було введене в 1952 році американським лінгвістом З. Гаррісом у роботі, присвяченій аналізу мови реклами. Вважається, що поняття дискурсу є однією з найбільш суперечливих і широко обговорюваних тем у сучасній лінгвістиці [40].

Разом з культурологією, дискурсологія (як окрема галузь лінгвістики) виникла у другій половині XX ст. (хоча теоретичні витоки її сягають раніших періодів) і визначила новий об'єкт дослідження в лінгвістиці - дискурс. Це явище часто розглядається як набагато глибше і різноманітніше, ніж мова і текст. Різноманітність поняття пояснюється зростаючим інтересом до нього не лише в лінгвістиці, а й в інших гуманітарних дисциплінах, таких як філософія, історія та

психологія дискурсу. Нижче наведено кілька визначень, які підкреслюють релевантність поняття “дискурс” для культури [48].

За Т. ван Дейком [33, 35], “дискурс” - це “складне явище, що включає багато рівнів і структур, кожна з яких має свої категорії та елементи і нескінченну кількість комбінацій”.

Дискурс є складним і багатогранним поняттям, і визначення його сутності залежить від наукової, філософської чи методологічної позиції, з якої дослідник його оцінює. Деякі дослідники висловлюють такі погляди на поняття дискурсу:

- дискурс - це функціонально організована сукупність контекстуальних одиниць використання мови [26];
- дискурс - це творчий процес, що має наслідки. Знання дискурсу як явища сутнісного - це знання сутності поняття, сутності функціональної фізіології структур мозку для комунікації і мислення, сутності структур, методів і моделей, що використовуються при формуванні знання в процесі комунікації і в окремих процесах наукового дослідження, знання діалектики дискурсу, знання загальних законів формування знання через категорії [13];
- дискурс - це “мова вище рівня речення і словосполучення”, тобто “мова над реченням, словосполученням” [21].

З моменту появи терміну “дискурс” сформувалися основні категорії визначення, кожен з яких можна поділити на групи, що поділяють спільні елементи.

Перша група розуміє поняття “дискурс” наступним чином - уточнення традиційних понять мови і тексту в процесі розвитку діалогічної та монолінгвальної комунікації [8].

Друга група розуміє поняття “дискурс” як аналіз закономірностей передачі інформації в процесі комунікації [1].

Наступне угруповання розуміє поняття “дискурс” як стилістичну особливість процесу комунікації, акцентуючи увагу на соціологічних, ідеологічних, тематичних та особистісних аспектах [2].

Отже, основні моменти, спільні для більшості визначень дискурсу, такі [37]:

- потреба у спілкуванні;
- взаємодія між людьми, їхнім оточенням та їхніми думками;
- необхідність пізнання законів комунікативних відносин;
- потреба розвивати інструменти комунікативних відносин.

Основні відмінності у визначеннях дискурсу полягають у наступному [37]:

- у першому визначенні дискурс розглядається як процес;
- у другому - як результат;
- у третьому - це і процес, і результат.

Дискурс – це складний і багатогранний термін, який використовується для позначення конкретних мовленнєвих практик, включаючи не тільки самі слова і тексти, а й їхні соціокультурні, історичні та контекстуальні аспекти [9].

Дискурс визначається не лише як набір мовленнєвих репрезентацій, а й як спосіб організації знання, влади та суспільства в цілому. Він визначає, як мова використовується для конструювання індивідуального та колективного сприйняття світу, соціальних стереотипів, ідентичності та влади [50].

На сучасному етапі розвитку лінгвістики термін “дискурс” трактується та класифікується за різними характеристиками та якостями [28].

Т.А. ван Дейк, відомий представник критичного дискурс-аналізу, розрізняє різні типи дискурсу, зокрема політичний, медичний, судовий, освітній, науковий і медійний дискурси, а також інституційні тексти та промови. При цьому категорія дискурсу визначається як “група текстів, пов'язаних спільною комунікативною метою, що використовуються в типових комунікативних ситуаціях і мають однакову прагматичну установку та спільні лінгвістичні та стилістичні особливості” [34].

Різноманітність жанрів аналізованих текстів та всі екстралінгвістичні чинники, задіяні в їхньому існуванні, визначають художній та поетичний дискурси [38].

Дослідники також виділяють фатичний дискурс (метадискурс), який спрямований на координацію комунікативних відносин і виражається через

“фатичні інтенції” - тобто наміри [49]. Цей тип дискурсу охоплює різні фази взаємодії, такі як флірт і невимушена розмова.

Дискурс можна аналізувати на рівні мовлення або комунікативної діяльності, а також на рівні тексту. Залежно від сфери спілкування, розрізняють різні типи дискурсу: поетичний, естетичний, науковий, критичний, навчальний, юридичний, політичний тощо [30].

Більшість українських лінгвістичних досліджень зосереджені на практичному аналізі дискурсу та охоплюють раціональний, публіцистичний, газетний, рекламний, політичний, літературно-критичний дискурси, а також дискурс національної ідентичності та комунікації. Однак, як справедливо зазначає К.С. Серажим, деякі важливі загальнотеоретичні аспекти досі залишаються поза увагою дослідників, зокрема пояснення природи та властивостей дискурсу, визначення чітких меж між текстом і дискурсом, комунікативні особливості та архітектура дискурсу, роль мовної особистості в дискурсі [21].

Зокрема, Ф.С. Бацевич, відомий сучасний лінгвіст України, класифікує дискурс як комунікативне явище за різними комунікативними ознаками. Він розрізняє комунікативний дискурс, мовний дискурс, невербальний дискурс, сучасні дискурсивні практики, мовчазний дискурс та інші прояви комунікації в суспільстві. Лінгвіст також розглядає комунікацію в окремих каналах, таких як візуальний, звуковий і тактильний. Повноцінно він описує це явище через прояви комунікативних правил, таких як етикет, лайка та дидактичний дискурс, а також через те, як мовці представляють і реалізують свої прагматичні цілі [2].

Ф.С. Бацевич у процесі систематизації різноманітних типологічних досліджень виділив такі характеристики дискурсу: пов'язування дискурсу з об'єктом наукового дослідження, розгляд його як прояву культурної комунікації, врахування етнокультурних особливостей комунікації, виявлення культурно-історичних особливостей комунікації, соціальних, вікових та гендерних характеристик учасників комунікації, розрізнення за типом і формою дискурсу,

принципами побудови повідомлення та риторики, а також за ознаками дискурсу як індивідуального та колективного [2].

Німецький філософ Ю. Хабермас визначає дискурс як специфічний тип комунікації, що відбувається “поза” межами соціальної реальності, традицій та комунікативних компонентів. У такому процесі важливу роль відіграють критичне обговорення і раціональне обґрунтування позицій учасників комунікації [25].

Особливий інтерес становлять пропозиції лінгвістів І.С. Шевченко та О.І. Морозової, які пропонують такі критерії розрізнення дискурсивних жанрів і піджанрів:

1. за формою вираження: усне чи письмове;
2. за типом мовлення: монолог або діалог;
3. за цільовою аудиторією: корпоративне та індивідуальне (побутове);
4. за умовами різних установок і принципів спілкування: аргументативний, конфронтаційний і гармонійний дискурс;
5. за соціально-ситуативними параметрами: політичний, адміністративний, юридичний, військовий, релігійний, медичний, діловий, рекламний, освітній, спортивний, науковий, електронний (інтернет-дискурс), медійний (ЗМІ) тощо;
6. за різними характеристиками адресанта й адресата: соціально-демографічні критерії (дискурс дітей, молоді, дискурс людей похилого віку, дискурс жінок і чоловіків, дискурс міських і сільських жителів);
7. соціально-професійні критерії: дискурс моряків, будівельників, шахтарів;
8. за критеріями функціонально-інформаційної структури: інформаційна комунікація (емоційний, оцінний та директивний дискурси) та фатична;
9. за критеріями функціонально-стилістичної форми та змісту: офіційний та неофіційний, наприклад, художній, публіцистичний, науковий тощо [27].

І.С. Шевченко та О.І. Морозова доходять висновку, що статична система класифікації дискурсу, який розглядається як складне явище, визначається наявністю окремої нормативної бази, що базується на “інтуїтивних принципах

нової парадигми, визнаної в лінгвістиці певного періоду”. Таким чином, “типології дискурсу завжди історично зумовлені й обираються дослідником відповідно до конкретних потреб аналізу” [27].

Варто зазначити, що різні типи дискурсу впливають і визначають один одного, а також мають спільні риси у своїй структурі.

Серед численних класифікацій виділяється типологія дискурсу, запропонована Г.Г. Почепцовим, в основу якої покладено різні типи семіотичних знаків [19].

#### 1. Телевізійний та радіодискурс.

Даному типу дискурсу притаманна неформальність та зручність. Виробники теле- і радіопрограм мають на меті створити образ прямого ефіру, в якому мовець (диктор) і слухач (глядач) знаходяться у різних просторово-часових рамках. Отже, такі ситуації унеможлиблюють мовця чи глядача виправити сказане чи почуте, а також швидкість подачі та сприйняття інформації не залежить від них. Мовець володіє офіційним статусом, на відміну від слухача. Крім того, телевізійний дискурс - це поєднання слів та зображень, що створюють особливий семіотичний “синтаксис” з використанням складних правил.

#### 2. Газетний дискурс.

Даний тип дискурсу характерний розривом у просторі й часі між автором і читачем. В порівнянні з усним спілкуванням, він більш розгорнутий, семіотичний і має письмову (друковану) форму. Завдяки вживанню письмових (друкованих) структур, вибір слів і виразів залежить від відповідних письмових (друкованих) законів. Окрім цього, важливими складовими газетного дискурсу є форма та зміст [24]. Оскільки невід’ємною частиною газетного дискурсу є колективна праця (редактори та коректори впливають на формування дискурсу), індивідуальний стиль автора має значно менший вклад. Проте, він опирається на дві моделі подачі інформації: фактографізм (виклад фактів) та авторство (використання фактів як передумови до авторської думки). Фактографічна модель переважає серед представників західної масової комунікації, тоді як у



вітчизняній домінує авторство. Газетний дискурс, разом з теле- та радіодискурсом, має вагомий потенціал стосовно впливу на суспільну свідомість.

### 3. Театральний дискурс.

Театр характеризується використанням символічних знаків й умовною комунікацією [31]. Актори повинні прикидатися, що не помічають глядачів, які, своєю чергою, не мають права втручатися в комунікацію. Світи акторів і глядачів відокремлені, і на сцені немає ніяких ознак реальних подій чи вистав. Зрештою, театральний дискурс використовує не лише словесну комунікацію, а й різні символічні системи, такі як декорації, костюми та освітлення.

### 4. Кінодискурс.

На відміну від звичайної комунікації, кінодискурс є унікальною формою мовлення, де перекладач переходить від тексту до усного мовлення. Глядач також не може втручатися в кінематографічну дію, яка характеризується складним “синтаксисом” образів і слів. Окрім цього, монтаж виступає новою семіотичною одиницею, заснованою на принципі несуперечності, яка збагачує свідомість. Врешті-решт, зіставлення кадрів вимагає від глядача пошуку зв'язків між ними та використання уяви. Подібно до театального дискурсу, кінодискурс відображає лише теперішнє та залучає глядача до дії та аналізу.

### 5. Літературний дискурс.

Це один із найдавніших дискурсів, який робить акцент на формі, а не на змісті літературної комунікації [20]. Ключовими інструментами даного типу дискурсу являються ритм та рима, що сприяють кращому сприйняттю в контексті. Літературні тексти побудовані таким чином, щоб порушити автоматизм звичайної комунікації. Завдяки своїй багатозначності, текст стає менш автоматичним і дозволяє кожному читачеві проводити глибинний аналіз та знаходити свій власний сенс. Окрім цього, у художній комунікації важлива індивідуальність автора. Сучасні літературні тексти стали більш індивідуальними, проте в середньовіччі автори прагнули приховати свою індивідуальність за традиціями і канонами. Сприйняття і “декодування”

літературного тексту значною мірою залежить від читача, який надає йому особистого сенсу і перетворює його на дискурс.

#### 6. Дискурс у сфері зв'язків з громадськістю (PR).

Це сучасна форма дискурсу, спрямована на встановлення ефективних зв'язків між політичними партіями, різними організаціями, окремими політиками та суспільством загалом [39]. Ці зв'язки роблять діяльність організацій і політиків більш прозорою та зрозумілою для громадськості. Дискурс зв'язків з громадськістю виконує певні функції:

- планування та підтримка сталої комунікації між організацією та громадськістю;
- моніторинг поінформованості, думок та настроїв;
- аналіз впливу політики на суспільство;
- зміна елементів політики за необхідності;
- впровадження нових стратегій та взаємодія з громадськістю;
- зміна настроїв та поведінки як всередині, так і поза організацією.

Для виконання цих завдань дискурс зв'язків з громадськістю використовує інструменти, такі як прес-конференції, виставки, презентації, інтерв'ю, буклети, статті, веб-сторінки тощо. Важливо зазначити, що дискурс зв'язків з громадськістю може створювати позитивний імідж не лише для конкретної організації чи політика, але й для країни в цілому. У сфері зовнішньої політики він функціонує для вивчення та оцінки настроїв і поглядів міжнародної спільноти, спрямування програм на досягнення позитивного ставлення до держав на міжнародному рівні, а також для врегулювання кризових ситуацій.

#### 7. Рекламний дискурс.

Мета рекламного дискурсу полягає в тому, щоб за допомогою символічного представлення товару привернути увагу споживача, сформувати позитивний імідж і забезпечити тривале запам'ятовування [22]. У рекламному дискурсі основний акцент робиться не на продукті, а на його психологічному впливі на споживача.

#### 8. Політичний дискурс.

Політичний дискурс орієнтований на майбутнє, що відрізняє його від літературного дискурсу, який спрямований на минуле, і медійного дискурсу, що зосереджений на теперішньому. Така спрямованість на майбутнє надає політичному дискурсу перевагу, адже на даному етапі його складно спростувати або перевірити. Автори політичних виступів подають свої ідеї як прогнози на майбутнє. Політичний дискурс формує інтереси суспільства та відображає очікування й прагнення як авторів, так і “споживачів”. Уміння політиків вести дискусію часто виявляється важливішим, ніж їхні особистісні риси.

#### 9. Конфесійний дискурс.

Деякі дослідники вважають релігійний (конфесійний) дискурс тотожним іншим формам комунікації, тоді як інші підкреслюють його унікальність. Сучасний американський соціолог Роберт Белла описує релігію як спеціалізовану систему комунікації, яка формує як когнітивний, так і емоційний досвід людини [3]. Релігійний дискурс містить важливі етичні сенси для індивідуума і суспільства, які сприймаються як заповіді, дані Абсолютом (Богом). Одкровення розглядається як священне знання, яке вважається найповнішим, найточнішим і найважливішим з усіх видів знань.

Таким чином, дискурс – це не просто сукупність речень або висловлювань, а складна система, що формується під впливом соціокультурних, історичних та громадських взаємовідносин. У цій системі дискурсивні практики засвоюються в конкретних контекстах, впливаючи на формування сприйняття реальності та соціальні відносини [19].

Типізація дискурсу є складним завданням, оскільки серед лінгвістів існують розбіжності щодо його визначення. Вибір принципів класифікації залежить від відповідності сучасної лінгвістичної парадигми до предмету дослідження. Основу для розрізнення різних типів дискурсу становлять формальні, функціональні та змістові критерії. Виникнення нових жанрів і піджанрів сприяє оновленню класифікаційних підходів.

### 1.2. Проблематика поняття кінодискурсу

Вивчення дискурсу та його характеристик супроводжується проблемами класифікації. Одним із різновидів дискурсу, за даними різних науковців, є кінодискурс, який охоплює дискурси художніх фільмів і телевізійних серіалів.

Кінодискурс активно досліджується в багатьох наукових сферах, включаючи психологію, філософію, соціологію, семіотику, педагогіку, теорію та практику перекладу. У лінгвістиці складна мова кіно розглядається як особливий вид тексту. У наукових роботах застосовуються різні терміни, такі як “кінодискурс”, “кінотекст”, “кінонаратив”, “кінодіалог”, проте вважається, що термін “кінодискурс” є найширшим і найповнішим у цьому контексті [10].

Ю. Сорока аналізує кінодискурс із соціологічної перспективи, вивчаючи його функціональні аспекти. Він бачить кінодискурс як носія ліберальних цінностей, ідей модернізації та прав людини, а також як засіб поширення ліберальної ідеології на глобальному рівні. Дослідники також наголошують на національному характері кінодискурсу та його впливі на сучасну людину через аудіовізуальні медіа. Незважаючи на створення віртуальної реальності, ці медіа відтворюють уявлення про реальний світ і слугують формою соціального знання [23, с. 48].

Лінгвісти ставлять під сумнів відмінності між термінами “кінотекст” і “кінодискурс” [29], а також досліджують роль і особливості підтексту в кінодискурсі, класифікацію його типів, жанрову типологію, практичні аспекти перекладу та значення кінодискурсу як об'єкта лінгвістичних і культурологічних досліджень. Ці питання часто розглядаються з різних точок зору [18].

Лавріненко І.Н. визначає кінодискурс як складне когнітивно-комунікативне утворення, що об'єднує різні семіотичні одиниці в неподільну єдність. Це явище відрізняється зв'язністю, єдністю, завершеністю і цілеспрямованістю. Кінодискурс реалізується через мовні та немовні (включаючи кінематографічні) знаки відповідно до колективної авторської інтенції. Він зафіксований на матеріальному носії і призначений для відтворення на екрані та аудіовізуального сприйняття глядачами [14, с. 12].

Кінодискурс є міждисциплінарною областю дослідження, і його системне визначення вимагає інтеграції даних з різних наукових сфер. Однією з основних складових кінодискурсу є сценарій, який слугує літературною основою кіновиробництва. Сценарій є перетвореним драматичним текстом, що поєднується з відеорядом для передачі емоцій. Це пов'язано з кількома факторами [4].

По-перше, існують різні версії сценарію (перша, друга, третя), і він може мати різні форми (передсценарій, режисерський сценарій, об'єктний сценарій тощо).

По-друге, хоча фільм базується на сценарії, відхилення від нього є звичайним і прийнятним, наприклад, коли режисер вносить корективи для адаптації гумору під аудиторію або для коригування акторської гри.

По-третє, лінгвістична інформація в сценарії не реалізується повністю у кінодискурсі; частина її передається через звук (мова персонажів), частина втілюється в образах (гра акторів, поведінка акторів), а частина стає підтекстом.

Сценарій виконує роль попереднього дискурсу кінодискурсу і взаємодіє з іншими елементами, такими як інші роботи режисера, твори того ж жанру, книги, на основі яких створений фільм, а також інші версії сцен і критичні матеріали [7].

Кінодискурс формується через кінематографічні інструменти, такі як зображення, монтаж, музика, звукові ефекти, планування та інші виразні засоби, які складають мову фільму [15].

Поняття “кінодискурсу” можна розглядати через термін “кінотекст”. Кінодискурс можна сприймати як цілісний текст або набір об'єднаних текстів, які включають супутні матеріали та інші фільми того ж режисера або жанру. Тобто, якщо кінотексти містять вузькі екстралінгвістичні елементи (параметри комунікативної ситуації), то структура кінодискурсу охоплює більш широкі екстралінгвістичні елементи (культурне та ідеологічне середовище, в якому відбувається комунікація).

Попри непередбачуваність реакції аудиторії на кінодискурс, важливо відзначити, що він має вплив на глядачів. Фільми мають на меті досягти успіху

серед аудиторії і допомогти їм зрозуміти запропоновану інтерпретацію твору. Сценарій, як і художній твір, надає автору широкі можливості для вираження ідей як у формі діалогічного спілкування між персонажами, так і у вигляді авторських метатекстових доповнень.

Варто зауважити, що кіносценарії проходять кілька етапів розвитку, починаючи з початкового варіанту, що базується на літературному або театральному творі, і завершуються фінальною версією, яку представляє режисер і яка відображає його особисту позицію. На пізніших етапах розвитку історії до режисерського бачення додаються погляди оператора, звукорежисера та акторів, які або підтримують, або модифікують його під впливом нових ідей або реалізації початкового задуму. Цей процес відбувається через творче доопрацювання сценарію з додаванням нових епізодів для завершення остаточного тексту.

У кінотекстах існують дві семіотичні системи: лінгвістична і нелінгвістична. Лінгвістична система використовує знаки та символи, тоді як нелінгвістична система взаємодіє з знаковими індексами та знаковими символами [16].

Важливо те, що кінотексти формуються за допомогою різних кінематографічних кодів, включаючи такі елементи, як ракурс, кадр, освітлення, план, сюжет, художній простір і монтаж. Сучасні дослідники вважають, що кожен з цих кінематографічних кодів може або стати частиною мови режисера, або залишитися поза її межами.

Ці трансформації також відображаються в лінгвістиці.

Наприклад, Р. Якобсон [41] визначає екранізацію твору як форму семіотичної інтерпретації. Хоча поняття кінотексту та процес виробництва фільмів на основі літературних творів вже досліджені, система взаємозв'язків між літературними оригіналами та їх екранізаціями залишається актуальною для аналізу, особливо з урахуванням нових тенденцій у кіноіндустрії, таких як розвиток телевізійних серіалів.

Ця тенденція проявляється у зростанні кількості серіалів і бюджету на їх зйомки, що призводить до підвищення якості серіальної продукції і робить її

більш конкурентоспроможною в порівнянні з кінематографічними фільмами. Сьогодні телесеріали займають важливе місце в масовій культурі, впливаючи на соціальну комунікацію і формуючи моделі поведінки персонажів.

Аналіз цих аспектів може допомогти в розумінні сучасних комунікаційних процесів. Дослідження трансформацій у семіотичному полі телесеріалів може надати інформацію про функціонування мовних засобів у комунікації. Окрім термінів “кінематографічний дискурс” і “кінематографічний діалог”, у західній лінгвістиці існує визначення кінематографічного дискурсу, яке не збігається з цими поняттями.

Польський науковець М. Дайнел визначає термін “невербальна комунікація” як такий, що охоплює акторську мову і всю невербальну комунікацію. Це поняття має як широке, так і вузьке трактування. У широкому сенсі воно включає всі невербальні сигнали та знаки, що впливають на інформаційні процеси, а у вузькому - зосереджується на невербальних явищах, які взаємодіють із мовою. Автор відокремлює кінодискурс від кінодіалогу, відзначаючи їхню відмінність і паралельність. Кінодискурс включає різні кінематографічні техніки, які вивчаються як у межах лінгвістики, так і поза нею [36].

Згідно з визначенням С. Козлоффа, кінодіалог включає всі розмовні діалоги у фільмі, які розглядаються як “мовний елемент художнього фільму, змістова єдність якого підтримується аудіовізуальною послідовністю кінодискурсу”. Примітно, що термін “кінодіалог” відсутній в українському мовознавстві, так само як і терміни “кінодискурс”, “кінотекст” та “кінодіалог” [43].

За визначенням словацького мовознавця Я. Чованека, кінодискурс можна розглядати як художні, неавтентичні сценічні розмови між вигаданими персонажами [32, с. 245].

Між кінодискурсом і живим мовним дискурсом існує низка конфліктних моментів, таких як підготовленість та спонтанність, фіксованість та тимчасовість, комунікативний намір мовця та просте відтворення реплік актором.

Деякі лінгвісти вважають кінодискурс штучним і далеким від реальності, оскільки він є сценарним, змонтованим, цензурованим, обробленим і показаним

на екрані. С. Козлофф зазначає, що прирівнювати кінодіалог до природної мови неправильно. Хоча діалог у кіно може намагатися відтворити природне мовлення, його головна мета - спрямування інформації до глядача. Основна різниця між цими двома явищами полягає в тому, що мова в кіно має подвійний ефект, оскільки діалог на екрані зосереджується на інформації, яку глядач вже знає [41].

На відміну від цього, дискурс у сучасному кіно відображає лінгвістичний стиль вживання сучасної лексики, створюючи у глядачів відчуття реальних розмов і відділяючи коди реальності від культурного реалізму. Сценарії фільмів повинні враховувати, що є прийнятним, природним і культурно доречним у конкретний час [5]. Сценаристи мають уважно спостерігати за навколишньою реальністю, беручи до уваги характер спілкування та використання мови. Таким чином, мова персонажів, що імітує природне спілкування в повсякденному житті, відображає типовий зразок розмовної мови [46].

Цікаво, що кінодискурс іноді проникає в повсякденне мовлення. Деякі мовці включають у своє спілкування лінгвістичні елементи з кіно, використовуючи їх як цитати чи жарти.

Кінодискурс має свої особливості, відрізняючись від реального спілкування. Вербальні взаємодії у фільмах часто більш експресивні, насичені емоційними та інформативними маркерами, з меншою кількістю мовних помилок і виправлень. П. Куаліо у своєму дослідженні мови серіалу “Друзі” зазначив, що її характерні риси, як інверсія та мовні помилки, зустрічаються рідше. Кінодіалоги також демонструють жанрові відмінності, як-от дотепні репліки в комедіях. Попри спрощення для глядачів, діалоги залишаються переконливими завдяки грі акторів [11].

Отже, можна зробити висновок, що кінодискурс є самостійною категорією дискурсу. Він поєднує в собі особливості розмовної мови (часову структуру, комунікативний намір) та елементи сценічного діалогу (статичність, підготовленість, відсутність комунікативного наміру з боку мовця) [45].

При цьому кінодискурс відображає сучасні мовні моделі спілкування, заснований на принципах і умовах спонтанної комунікації та має здатність



впливати на повсякденну розмовну мову. У порівнянні з розмовним дискурсом, він є більш відвертим, передана інформація залишається повною і, залежно від жанру, може бути насичена різними мовними елементами.

### **1.3. Роль кінодискурсу у формуванні гендерної ідентичності**

До середини ХХ ст. було прийнято вважати, що стать людини є суто біологічним явищем, і що біологічні, соціальні та фізичні відмінності між чоловіками та жінками є природними та незмінними.

Однак гендерні дослідження стали набагато різноманітнішими, і тепер розглядаються як ключові для розуміння сучасних змін, як у контексті природи чоловіків і жінок, так і в боротьбі проти поширених стереотипів у масовій свідомості. Нині дослідники здебільшого зосереджують увагу на соціальних аспектах гендеру, акцентуючи увагу на психологічних (а не біологічних) відмінностях між чоловіками та жінками, а також на культурних факторах, що впливають на формування гендерної ідентичності. Процес формування гендерної ідентичності є складним і багатограним, що триває протягом усього життя. Соціалізація гендерних ролей розглядається як динамічний процес, у якому люди адаптуються до гендерної культури суспільства, в якому вони живуть [17].

Кожен історичний період встановлює певні загальні вимоги до вираження гендерних характеристик, формуючи специфічні типи гендерної ідентичності. Одним із головних протиріч гендерної культури є напруженість між традиційними гендерними ролями та стереотипами, які впливають на процес соціалізації. Збереження традиційних стереотипів може створювати перепони для формування стабільних гендерних ідентичностей, і це слід враховувати при аналізі гендерних взаємодій. Сучасне суспільство часто скептично ставиться до змін у гендерних стандартах. Підтримка традиційних гендерних ролей супроводжується соціальним тиском, стигматизацією та дискримінацією. Групи, що зазнають стигматизації через невідповідність домінуючим гендерним нормам, активно протистоять системі, що існує. Такі групи часто стикаються з

нормативним тиском з боку суспільства, що виражається у соціальному неприйнятті або осудженні тих, хто веде спосіб життя, що не відповідає усталеним гендерним нормам.

Вороже ставлення до осіб з нетрадиційною сексуальною орієнтацією в багатьох сучасних суспільствах є типовим проявом нормативного тиску. Під впливом цього тиску, дотримання встановлених гендерних ролей стає необхідною формою адаптації до існуючих соціальних моделей, щоб уникнути виключення або осуду з боку суспільства. Інформаційний тиск діє через бажання індивіда відповідати певним нормам і стандартам, важливою частиною яких є гендерні стереотипи. Як результат, люди намагаються орієнтувати свою поведінку на приклад членів референтної групи, щоб впевнитись у її правильності. Кінематограф, як жодне інше мистецтво, здатен перетинати дисциплінарні межі, поєднуючи відносно елітарні напрямки творчих дискурсів, таких як мистецтво і філософія, з більш масовими тенденціями сучасних технологічних явищ, як-от медіа та соціально-політичний дискурс. Крім того, завдяки своїй мультидисциплінарній природі та багатовимірним способам дистрибуції, кіно здатне охопити широкі аудиторії, що робить його популярним та впливовим серед великої кількості людей.

Фемінізм у кінематографі можна розділити на чотири основні аспекти [42]:

1. Методи ідентифікації та репрезентації;
2. Роль фантазії щодо репрезентації та виступі лесбійок;
3. Документування жінок у соціально-історичних контекстах;
4. Феміністичний аналіз кіно: особиста і соціальна політика.

Разом з вимогами щодо рівної оплати праці та отримання однакових з чоловіками виборчих прав, питання репрезентації є одним із найважливіших аспектів боротьби феміністок. Соціально-економічна та політична рівність жінок і чоловіків нерозривно пов'язана з проблемою репрезентації теж. Саме тому Л. Малві з середини 1970-х років [44] досліджує, як жінки зображені в традиційному голлівудському кіно. Проте з часом жінки, і зокрема феміністки,

почали брати активну участь у кіновиробництві не лише як об'єкти, але й як суб'єкти, створюючи образи.

Незважаючи на те, що багато людей залишаються скептичними щодо репрезентації як поняття, оскільки воно припускає авторитарний погляд на активного суб'єкта як на потенційний об'єкт, роботу жінок-режисерок однозначно слід підтримувати.

Особливо це стосується тих випадків, коли вони звертаються до рефлексивного самоаналізу, який дозволяє зменшити дистанцію між суб'єктом і об'єктом у процесі репрезентації.

Сьогодні вивчення гендерної тематики в мовознавстві є однією з основних сфер дослідження як для вітчизняних, так і для міжнародних лінгвістів і гендерних фахівців. Вчені, які аналізують мову з антропоцентричної точки зору, досліджують широкий спектр психологічних і соціальних характеристик особистості. У цьому контексті гендер є ключовим аспектом, оскільки включає специфічний набір культурних ознак, які формують комунікативну поведінку чоловіків і жінок, а також визначають напрями їхньої взаємодії.

Дослідження зв'язку між мовою та гендером допомагає виявити та проаналізувати різноманітні особливості впливу соціальних ролей і соціокультурних факторів на мовну поведінку і сприйняття у суспільстві.

Крім того, дана область досліджень сприяє подоланню гендерних стереотипів, розширенню лінгвістичних перспектив, а також підвищенню рівня гендерної свідомості та рівності.

В роботах різних наковців досліджується та аналізується статус гендерних аспектів, зокрема жінок, у соціумі, як результат концептуального уявлення певної спільноти і ключового інструмента у формуванні ідентичності.

Багато науковців вважають, що кінематограф надає великий потенціал для реалізації практичних заходів, спрямованих на вирішення проблеми формування гендерної ідентичності. Оскільки питання гендерного впливу переважно стосується жінок, в сучасному кінематографі все більше популярності набирає маніфест, що відображає образ сильної жінки. Завдяки зростанню суспільного

інтересу до прав жінок і появи феміністичних рухів, кінообрази героїнь зазнали суттєвих змін, ставши більш автентичними і реалістичними.

Їхня популярність також обумовлена переосмисленням соціальних ролей і статусу жінок, а також необхідністю визнання їхньої сили. Вербалізація образу сильної жінки у фільмах відіграє важливу роль у переформуванні суспільних уявлень про сучасну жінку. Застосування мовних засобів та прийомів лексико-семантичного та стилістичного рівнів допомагає створити ідеальний мовленнєвий портрет сучасної жінки через характеристику її ролі в різних сферах життя.

Відображенням боротьби проти расизму виступає документальний фільм “Women in the Shadow”. Фільм досліджує тему корінних витоків через особистий пошук режисерки її предків серед корінних народів в Канаді. “Women in the Shadow” не лише висвітлює досвід жінок-метисок у контексті расизму, як у сучасності, так і в історичному вимірі, але й досліджує причини, які змусили їх залишатися в тіні. Цей фільм є наочним прикладом того, як кінематограф може служити інструментом для дослідження та висвітлення важливих соціальних і культурних тем, таких як гендерні та расові стереотипи, і як він сприяє глибшому розумінню та визнанню утисків, з якими стикаються жінки з різних етнічних груп.

У документальному фільмі Крістін Велш феміністський дискурс проявляється через дослідження її родоводу та вивчення місця жінок у канадській історії. Вона підкреслює, як історії жінок, зокрема її прабабусь, часто залишаються непоміченими, а їхній досвід і внесок у колонізацію Канади виключаються з основного наративу, що формує “міф про білу Канаду”.

Фільм “Women in the Shadow” відображає важливість репрезентації жінок у контексті колонізації, акцентуючи на їхній ролі як “сільських дружин”, які, хоча й допомагали європейським дослідникам виживати в суворих умовах, зазнавали об'єктивації та комодифікації. Це вказує на те, що жінки сприймалися не як повноцінні особистості, а як ресурси, що підкреслює сексуальне насильство і експлуатацію, які супроводжували колонізаційні процеси.

Велш звертає увагу на відсутність документальних свідчень від цих жінок, їхні голоси залишаються в тіні історії, що підкреслює необхідність феміністського аналізу, який акцентує на вивченні ідентичності та репрезентації. Фільм не лише розповідає про особисту подорож Велш у пошуках своїх коренів, але й ставить питання про те, як культурні та соціальні зміни дозволяють новим поколінням вивчати та визнавати свою історію.

Таким чином, фемінізм у дискурсі цього фільму виявляється у спробі розширити історичний наратив, включаючи голоси жінок, які були забуті або неправильно представлені, та досліджуючи складність їхніх життєвих шляхів у контексті колонізації. Цей підхід не лише підкреслює важливість репрезентації, а й викликає питання про культурну пам'ять, гендерні стереотипи і можливість відновлення втрачених історій.

Отже, документальна стрічка Крістін Велш “Women in the Shadow” стає важливим внеском у розуміння расизму і фемінізму через призму особистої та соціальної історії. У фільмі Велш досліджує свою родинну спадщину, зокрема, корінні предки та їхній досвід у контексті ранньої колонізації Канади. Показуючи життя жінок, таких як Маргарет Тейлор і її мати Джейн, Велш розкриває, як расизм і сексизм переплітаються в історії колонізації, де корінні жінки, попри свою важливу роль у житті колонізаторів, часто розглядалися як витратні ресурси.

Суть ролі фемінізму у кінодискурсі цього фільму полягає в тому, що Крістін Велш акцентує увагу на об'єктивації жінок у колоніальному контексті, показуючи, як їхні тіла та ролі використовувалися для підтримки колоніальних інтересів, а їхня справжня ідентичність часто ігнорувалася або приховувалася.

Фемінізм у цьому фільмі виступає як критичний інструмент для переосмислення історії та сучасних проявів расизму й гендерної нерівності. Велш, досліджуючи минуле, підкреслює важливість визнання цих історичних несправедливостей для кращого розуміння сучасних соціальних проблем.

Таким чином, кінодискурс стає потужним засобом для викриття патріархальних і колоніальних структур, сприяючи просуванню справедливості та рівності в сучасному суспільстві.

#### **1.4. Методичні підходи у дослідженні**

Методичний підхід до дослідження емансипації в кінодискурсі передбачає аналіз того, як кінематограф відображає процеси звільнення від соціальних, політичних і культурних обмежень. Такий підхід охоплює вивчення ролі репрезентації гендеру, ідентичності та влади у фільмах, а також способів, у які кіно може сприяти емансипації або, навпаки, відтворювати обмеження. Особлива увага приділяється аналізу висловлювань феміністичного характеру та їхньої ролі у формуванні образу жінки в кінодискурсі, який допомагає виявити, як жінок зображують на екрані та як ці зображення впливають на формування соціальних стереотипів і боротьбу за рівність.

Це дослідження спрямоване на глибший аналіз кіномистецтва, використовуючи мовний підхід для дослідження його впливу на суспільство. Особлива увага приділяється стилістичним та лексичним засобам, які режисери, сценаристи та актори використовують для вираження емансипаційних ідей та гендерної свідомості. У межах дослідження розглядаються такі аспекти:

##### **1. Статистичний аналіз.**

Цей метод передбачає дослідження частоти вживання окремих слів або лексичних одиниць у тексті. Він дозволяє побачити, які слова використовуються найчастіше, і, таким чином, визначити ключові поняття чи теми в тексті.

Статистичний аналіз може включати аналіз частотного словника - створення списку найвживаніших слів і їхніх частот та програмне забезпечення для підрахунку - використання спеціальних програм для автоматичного обчислення кількості слів, фраз або лексем, що дозволяє проводити швидкий та точний аналіз великих текстів. Цей підхід дає змогу виявити лексичні патерни, тенденції або зміни в мові певного тексту чи корпусу текстів.

##### **2. Лексико-семантична група.**

Цей метод передбачає дослідження груп слів, що мають спільні або споріднені значення. Слова, які належать до однієї лексико-семантичної групи, часто пов'язані між собою темою, смисловими компонентами або контекстом. Аналіз таких груп дозволяє зрозуміти, як слова взаємодіють і як створюють певні смислові структури в тексті. Важливі аспекти методу це спільні семантичні компоненти, наприклад, слова “вчитель”, “школа”, “учень” можуть утворювати одну групу на основі їхньої спільної тематичної прив'язаності. А також контекстуальні зв'язки - дослідження ролі слів у конкретних умовах використання, що допомагає краще зрозуміти їхнє значення у певному тексті.

### 3. Формальний аналіз.

Формальний аналіз передбачає дослідження зовнішніх характеристик тексту, таких як експресивність та емоційне забарвлення слів. Цей метод допомагає визначити стилістичні прийоми, які використовуються в тексті, та їхній вплив на читача або слухача. Основні елементи формального аналізу це емоційне забарвлення – аналіз виразних засобів, що викликають певні емоції у реципієнта (читача чи слухача). Окрім цього, стилістичні прийоми - дослідження таких засобів, як метафори, епітети, порівняння тощо, і їхній вплив на сприйняття тексту.

Кожен з цих методів дозволяє глибше зрозуміти структуру та значення тексту, виявити приховані смисли та лексичні зв'язки, що впливають на загальне сприйняття.

## ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

На завершення розділу “Теоретичні засади дослідження кінодискурсу” варто підсумувати ключові аргументи та поняття, що були розглянуті в межах цього дослідження. Цей розділ досліджує різноманітність дискурсів у сучасному медіапросторі та підкреслює унікальність кінодискурсу серед них.

У розділі підсумовано поняття, які є основою для розуміння цього феномену. Кінодискурс розглядається як особливий вид медіадискурсу, який вирізняється унікальними механізмами передачі інформації. Цей вид дискурсу охоплює

процес створення змісту за допомогою кінематографічних технік, наративів та візуальних ефектів, а також механізми поширення інформації через кіновиробництво, яке доносить кінематографічні твори до глядачів на різних платформах.

Вивчення кінодискурсу було проведено паралельно з іншими типами медійних дискурсів, таких як телевізійний, газетний, театральний, літературний, політичний і рекламний. Кожен з цих видів має свої особливості й функції, проте кінодискурс виокремлюється через здатність поєднувати художні, візуальні та аудіальні елементи, що надає йому символічного й наративного багатства.

Окрім того, у розділі підкреслено роль кінодискурсу як потужного формувальника соціокультурних норм і цінностей. Кіно має вплив на суспільство, просуваючи або розвінчуючи соціальні стереотипи та змінюючи сприйняття різних соціальних категорій, таких як гендерні, національні та класові. Завдяки цьому кінодискурс розглядається не тільки як засіб розваги, але і як культурний та освітній інструмент, здатний формувати й коригувати соціальні цінності та норми.



## РОЗДІЛ 2

### ЛЕКСИКА КІНОДИСКУРСУ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ЖІНОЧОЇ ЕМАНСИПАЦІЇ

#### 2.0. Вступні зауваження

У другому розділі розглядатиметься лексика, що вживається у контекстах, які виражають емансипацію в серіалі “Queen Charlotte”. Аналіз цієї лексики дозволить з’ясувати, як мовні елементи сприяють формуванню теми емансипації та підкреслюють боротьбу персонажів за свої права і гідність у контексті патріархального суспільства. Звертатиметься увага на те, як словниковий запас та висловлювання героїнь відображають їхні прагнення до самостійності, свободи вибору та виклику традиційним гендерним ролям.

Цей аналіз включає вивчення діалогів та монологів серіалу, що демонструють як емансипація може бути представленою на лексичному рівні. Зокрема, аналізуються лексичні засоби, які підсилюють ідеї про рівність та боротьбу зі стереотипами, а також вплив цих елементів на сприйняття жіночності та влади в історичному контексті.

#### 2.1. Лексико-семантичні групи в скриптах серіалу

Одним із важливих напрямів наукових досліджень, як в Україні, так і на міжнародному рівні, залишається вивчення гендерних аспектів у лінгвістиці, що відповідає вимогам сучасного академічного дискурсу. Ці дослідження охоплюють не тільки аналіз мовних структур, а й детальне вивчення соціальних, психологічних і культурних чинників, що впливають на формування й прояв гендерних ролей у мові. Науковці акцентують увагу на тому, як гендерні стереотипи, традиційні ролі та культурні норми впливають на мовні особливості комунікації чоловіків і жінок, а також на те, як сама мова може сприяти збереженню або зміні цих ролей. У процесі аналізу мовних елементів, таких як лексика, синтаксис, прагматика, а також невербальні засоби спілкування, дослідники прагнуть виявити, як соціальні очікування та гендерні норми

знаходять своє відображення у мовній поведінці. Окрема увага приділяється впливу гендеру на стилі спілкування [6], вибір тем для обговорення, способи самопрезентації та взаємодії у різних ситуаціях. Крім того, досліджуються механізми гендерної дискримінації у мові, зокрема використання сексистських висловлювань або гендерно упереджених мовних конструкцій. Дослідження зв'язку між мовою та гендером відкриває можливості для вивчення складних механізмів взаємодії між соціальними ролями, культурними чинниками та мовною поведінкою. Мова відіграє важливу роль у формуванні та підтримці гендерних стереотипів, що зумовлені соціальними нормами та культурними традиціями. Досліджуючи, як мовні засоби відображають і відтворюють гендерні відносини, науковці можуть не лише ідентифікувати ці процеси, а й знайти шляхи для їх подолання, сприяючи таким чином соціальним змінам. Цей напрям досліджень дозволяє глибше зрозуміти, як гендерні стереотипи впливають на мовні практики у різних сферах життя - від повсякденного спілкування до професійного середовища.

Наприклад, використання певних лінгвістичних структур може зміцнювати традиційні уявлення про роль жінок і чоловіків, тоді як зміни у мові можуть сприяти зрушенню цих уявлень. Крім того, вивчення гендеру у лінгвістиці дозволяє розширювати можливості мови як засобу боротьби з дискримінацією, формуючи нові мовні норми, які відображають рівність і взаємоповагу. Суспільне значення цих досліджень виходить за рамки академічного інтересу: вони сприяють підвищенню гендерної обізнаності у суспільстві, допомагаючи людям критично оцінювати власні мовні звички та вплив цих звичок на соціальну реальність [12].

Усвідомлення впливу мови на гендерні відносини є важливим кроком до забезпечення рівних прав та можливостей для всіх. Це особливо актуально в контексті емансипаційних процесів, які прагнуть звільнити людей від стереотипів та обмежень, що нав'язуються традиційними уявленнями про гендерні ролі. Емансипація, як центральний елемент гендерних досліджень, охоплює ширший процес звільнення від різних форм дискримінації та

соціальних обмежень. Вона спрямована на досягнення гендерної рівності, що передбачає не лише формальну рівність прав, а й реальну можливість для жінок і чоловіків брати рівноправну участь у всіх сферах життя. Це включає боротьбу з гендерними стереотипами у вихованні, освіті, на ринку праці та в політиці, а також подолання перешкод, які обмежують доступ до ресурсів та можливостей. У гендерному контексті емансипація також означає створення умов для повноцінної участі жінок у процесах прийняття рішень та реалізації своїх прав на рівні з чоловіками. Вона спрямована на забезпечення не лише формальної рівності, а й соціальної справедливості, яка враховує різні потреби та інтереси обох статей.

Гендерна емансипація – це процес, спрямований на досягнення справжньої рівності між жінками та чоловіками, зосереджений на усуненні дискримінаційних бар'єрів, які часто глибоко вкорінені в соціальних нормах і структурах. Ці зусилля включають боротьбу з гендерними стереотипами, які обмежують можливості людей на основі їхньої статі, та прагнення створити суспільство, де кожен може вільно реалізувати свій потенціал без огляду на традиційні гендерні ролі.

Лексичний спектр напряду відображає емансипацію через різноманітні мовні засоби, що підкреслюють теми свободи, рівності та боротьби за права. Коли у текстах чи діалогах звучать слова, що стосуються прав людини, такі як “рівність”, “свобода” або “незалежність”, це створює основу для розмов про емансипацію, вказуючи на прагнення людей до особистої свободи та справедливості.

Наприклад, фрази, які говорять про права, допомагають підкреслити важливість визнання і захисту індивідуальних свобод. Висловлення, які містять такі слова, не лише спонукають задуматися про рівність, але й заохочують до активних дій у боротьбі за ці права. Вони формують спільну ідентичність людей, які прагнуть змін, і допомагають створити платформу для їхнього голосу в суспільстві. Таким чином, така лексика не просто відображає емансипацію, а й

служує потужним інструментом для соціальних змін, підкреслюючи важливість боротьби за свободу та рівність у житті кожного.

У серіалі “Queen Charlotte” зустрічається формальна лексика, що відповідає аристократичному середовищу, в якому розгортаються події. Діалоги між персонажами, особливо представниками королівської родини та вищого суспільства, часто містять ввічливі та витончені вирази, характерні для тієї епохи. Формальна лексика допомагає передати атмосферу тогочасних етикету, правил поведінки і статусу героїв, створюючи відповідний контекст для сюжетних ліній, пов'язаних з політикою, обов'язками та взаєминами у вищих колах суспільства.

Висловлювання королеви Шарлотти відрізняються чіткістю, впевненістю та постійним нагадуванням про її права і силу як правительки. Незважаючи на традиційні обмеження, королева завжди висловлюється ясно і рішуче, що підкреслює її прагнення до особистої свободи і влади. Її мова стає інструментом вираження незалежності та сили, яка порушує очікування суспільства і протистоїть патріархальним нормам, що домінували в її оточенні.

Отже, згідно з проаналізованими скриптами серіалу, часто використовувані фрази та слова можна поділити на певні лексико-семантичні групи:

1. Весілля;
2. Ввічливі звернення;
3. Діти;
4. Несхвалення та незадоволення;
5. Влада та управління.

Лексико-семантичні групи сформовані на основі аналізу скриптів серіалу “Queen Charlotte”, що охоплюють мовлення всіх персонажів у шести серіях. Це означає, що кожна група об'єднує слова, які мають спільне або близьке значення, і зустрічаються в текстах діалогів та монологів з певною частотою. Слова для аналізу були відібрані шляхом підрахунку їх повторюваності.

Таблиця 2.1.

**Лексико-семантичні групи на основі аналізу скриптів серіалу “Queen Charlotte”**

|             |                                                                                                            |
|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Весілля     | Wedding, married, to marry, husband, marriage, ceremony, matchmaking, bride                                |
| Звернення   | Majesty, highness, king, queen, shall, your kindness, your greatness                                       |
| Діти        | Babies, mother, child, womb, children                                                                      |
| Несхвалення | Terrible, ludicrous, ugly, grief, sorrow, scandalous, horrible, dreadful                                   |
| Влада       | Crown, parliament, title, archbishop, lord, monarch, reputation, inheritance, to conquer, government, ally |

Слова 1 групи використовуються в серіалі “Queen Charlotte” через ключову роль шлюбу в сюжеті та суспільстві тієї епохи. Весілля між Шарлоттою та Георгом III є центральною подією, що відображає політичні та соціальні зміни. Шлюб у цьому контексті не лише про любов, але й про владу, статус та міждержавні відносини. Церемонії, сватання та вибір партнера також підкреслюють стратегічне значення шлюбів в аристократичному суспільстві.

Слова 2 групи використовуються, щоб підкреслити статус і повагу до королівських осіб у серіалі “Queen Charlotte”. Ці вирази відображають формальність етикету та ієрархію суспільства, де королівські титули та звертання демонструють шанобливе ставлення до монархів і їхнього величного статусу.

Використання слів 3 групи відображає тиск на королеву Шарлотту забезпечити спадкоємців для монархії. Народження дітей було важливим для політичної стабільності та збереження королівського роду, а також показує

соціальні очікування того часу щодо жінок. Сюжет також розкриває особисті переживання Шарлотти як матері в умовах складних стосунків з королем.

Слова 4 групи відображають те, що королева часто не погоджувалася з королівською системою, виражаючи своє несхвалення через критичні або негативні оцінки ситуацій, які вона вважала жахливими або скандальними, наприклад, “I am forced into a ludicrous gown” передає ставлення королеви до сукні, яку їй змушують носити. Вона, ймовірно, описує офіційний або надмірно прикрашений одяг, який здається їй незручним, комічним або навіть принизливим. Або ж “Sorrows, sorrows. Prayers.”, що підкреслює навіть сум й зневіру, а також “Is he ugly?”, що стосується короля Георга, адже Шарлотта припускає, що її майбутній чоловік буде нестерпним як і сама думка про шлюб проти її волі.

Слова 5 групи вживаються, щоб підкреслити питання влади, королівського титулу, політичного впливу та взаємодії монархії з урядом і суспільством, а також важливість спадщини та союзів для зміцнення влади й репутації.

Проаналізувавши лексику з трьох початкових серій серіалу “Queen Charlotte”, можна виокремити окремі слова, які повторюються найчастіше, і згрупувати їх за частотою вживання. Такий аналіз дозволяє виявити ключові теми та мотиви, які постійно присутні в діалогах [31].

Вживання даних слів відображає ключові взаємодії між головними персонажами. Часте використання “I” та “you” підкреслює особисті діалоги та стосунки, особливо між Шарлоттою і Георгом. Крім цього, вони описують наміри головної героїні та наскільки впевнено вона дотримується своїх принципів. Слова “not” і “no” відображають конфлікти та незгоди, а саме ситуації, де Шарлотта суперечить законам та правилам у королівській родині та йде проти системи, виконуючи лише ті обов’язки, які вона вважає логічними й раціональними. Таке часте використання заперечних слів свідчить про небажання головної героїні дотримуватися звичних норм.

Таблиця 2.2.

**Частота вживання слів у трьох серіях “Queen Charlotte” (перші 8  
одиниць за частотою вживання)**

| Слово     | Кількість вживання | Частота |
|-----------|--------------------|---------|
| I         | 539                | 3.87%   |
| You       | 475                | 3.41%   |
| Not       | 258                | 1.85%   |
| Majesty   | 98                 | 0.70%   |
| No        | 84                 | 0.60%   |
| George    | 79                 | 0.57%   |
| King      | 60                 | 0.43%   |
| Charlotte | 60                 | 0.43%   |

Слова на кшталт “majesty”, “George”, “king” і “Charlotte” акцентують увагу на важливих королівських персонажах і їхньому високому соціальному статусі. Вони підкреслюють їхні владні ролі в суспільстві та важливість у контексті королівського двору. Використання таких лексичних одиниць формує образ Шарлотти та Георга як осіб, які не просто займають вищі позиції, а й є символами монархії та її традицій.

## **2.2. Аналіз частоти лексичних одиниць у конкретних епізодах**

У даному підрозділі буде проведено аналіз лексики трьох епізодів серіалу “Queen Charlotte”. Розглядатимуться ключові мовні особливості, що передають атмосферу та характери героїв, аналізуватиметься роль лексики у створенні історичної достовірності та відображенні емансипаційного характеру.

У першому епізоді діалоги королеви Шарлотти чітко передають її позицію непокори, де плануючи бути зарученою проти своєї волі з королем Георгом, молода Шарлотта прибуває до Лондона в день свого весілля та стикається з пильною увагою хитрої матері монарха. Тому для простеження зміни настроїв

королеви протягом серіалу, варто проаналізувати найвживанішу лексичну складову наступним чином [31]:

Таблиця 2.3.

**Частота вживання слів всіх героїв при взаємодії з Шарлоттою у серії 1  
- “Queen to Be”**

| Слово | Кількість вживання | Частота |
|-------|--------------------|---------|
| I     | 181                | 4.3%    |
| You   | 154                | 3.6%    |
| Not   | 72                 | 1.7%    |
| No    | 30                 | 0.7%    |

В даній серії слова, зображені у таблиці, підкреслюють важливі моменти самовираження та конфлікту між королевою та представниками королівської родини. Особовий займенник “I” демонструє самовизначення та індивідуальність, використовується для підкреслення особистих прагнень, наприклад, “I am not doing this”, “I think he may be a beast”, “What I do not like is not knowing”, “I can make it over the garden wall”, “That is what I said”. “You” показує близькість або протистояння, звертаючи увагу на міжособистісні стосунки, до прикладу, “You must be the man responsible for my possible future happiness”, “You walk there”, “You have good hips. You will make lots of babies”. “Not” і “no” виражають заперечення чи відмову, підкреслюючи бажання головної героїні відстояти свою незалежність та порушити встановлені правила, що посилює тему емансипації, а саме “I am not doing this”, “I do not care what he looks like”, “What I do not like is not knowing”, “I do not need to do anything. I decide”.

Згідно з таблицею 2.4, варто зазначити, що фраза “it is a problem” була вжита матір’ю короля Георга III й стосувалася походження королеви Шарлотти, а саме її “Moog blood”, що свідчить про те, що королева має темніший колір шкіри, ніж люди, які живуть у Великій Британії. Отже, дана фраза ілюструє упереджене ставлення матері короля до раси майбутньої королеви - чітко демонструє расизм.

Таблиця 2.4.



***Частота вживання висловів, що містять 4 слова, всіх героїв при взаємодії з Шарлоттою у серії 1 - “Queen to Be”***

| Фрази, що містять 4 слова    | Кількість вживання |
|------------------------------|--------------------|
| It is a problem              | 4                  |
| I do not know                | 3                  |
| Of the United Kingdom        | 2                  |
| It is not a (difficult task) | 2                  |

“I do not know” показує формальність висловлювань, адже в даній фразі не використано жодних скорочень. Вона була вжита 4 рази протягом серії, проте королева Шарлотта використала її при зустрічі з майбутнім чоловіком, вказуючи на дивакуватість ситуації, адже вона виходитиме заміж проти власної волі й за людину, яку зовсім не знає.

Наступне висловлювання “of the United Kingdom” є частиною фрази “Her Majesty, Charlotte, Queen of the United Kingdom”, яка слугує для представлення статусу королеви вже після одруження.

Фраза “It is not a difficult task” була сказана матір'ю короля щодо обов'язку королеви Шарлотти народжувати дітей, наголошуючи на тому, що королева повинна це зробити, адже завдання народжувати дітей ще й не є складним.

Отже, висловлювання різних членів королівської родини та королеви Шарлотти відображають її непокору та небажання виходити заміж за короля Георга. Через ці слова підкреслюється її прагнення до свободи та відстоювання своєї волі. Окрім цього, у діалогах з матір'ю короля певні твердження демонструють расистське ставлення, яка також змушує Шарлотту підкоритися та народжувати спадкоємця, що посилює конфлікт між ними.

У третьому епізоді Шарлотта і Георг неохоче виконують свої подружні обов'язки, що відображає напруженість у їхніх стосунках. Слуга королеви, Бримзлі, помічає дещо важливе в день коронації Георга III - ментальне захворювання короля, яке він приховує від Шарлотти. Королева Шарлотта, йдучи всупереч правилам, вирішує втрутитися: вона звільняє жорстокого лікаря,

якого призначила мати короля Георга, щоб приховати його хворобу. Назва серії “Even Days” відображає заборону королеві бачитися з Георгом, проте, ігноруючи цю вказівку, Шарлотта домовляється про зустрічі з королем у парні дні. Для відстеження змін у настроях королеви Шарлотти доцільно проаналізувати найчастіше вживані лексичні елементи таким чином:

Таблиця 2.5.

**Частота вживання слів всіх героїв при взаємодії з Шарлоттою у серії 3  
- “Even Days”**

| Слово | Кількість вживання | Частота |
|-------|--------------------|---------|
| I     | 186                | 3.87%   |
| You   | 176                | 3.6%    |
| Not   | 94                 | 1.9%    |

У поданій таблиці можна побачити, що вживання слів “I” та “you” дещо зросло порівняно із серією 1. Це свідчить про те, що спілкування королеви Шарлотти з королем Георгом стало більш особистим, демонструючи розвиток близькості між ними. Збільшення частоти вживання слова “not” також показує, що королева все більше підкреслює своє прагнення до свободи та незалежності у прийнятті рішень. Її особисті переконання набувають ще більшої ваги, і це проявляється у риторичі та інтонаціях, які відображають її самостійність та бажання мати власний простір у шлюбі та житті при дворі.

Згідно з таблицею 2.6, найпоширенішими словосполученнями у серії 3 є ті, що безпосередньо пов'язані з організацією святкового балу. Це вказує на важливість події для розвитку сюжету, адже бал є не лише соціальним заходом, а й важливим інструментом для демонстрації політичних і особистих відносин серед аристократії. Леді Денбері, яка тісно комунікує з королевою Шарлоттою та є єдиною її довіреною особою, виступає як посередник між королевою та іншими членами дворянства. Її чоловік, лорд Денбері, переконує її попросити королеву Шарлотту про дозвіл на організацію першого балу сезону, що підкреслює роль леді Денбері у політичних та соціальних процесах. Королева Шарлотта дає свою згоду на влаштування балу, що не лише підтверджує її владу,

але й демонструє здатність королеви контролювати важливі події при дворі, адже саме її дозвіл необхідний для проведення такої значущої події. Це також вказує на її роль як авторитетної фігури, чия згода має символічне значення в рамках придворних традицій і соціальних норм.

Таблиця 2.6.

**Частота вживання висловів, що містять 4 слова, всіх героїв при взаємодії з Шарлоттою у серії 3 - “Even Days”**

| Фрази, що містять 4 слова | Кількість вживання |
|---------------------------|--------------------|
| Ball of the season        | 6                  |
| The first ball of         | 6                  |
| First ball of the         | 6                  |
| Is a great day            | 4                  |

У шостому епізоді Шарлотта вимагає від Георга декларації перед приїздом майбутнього короля. Леді Денбері та принцеса Августа зіштовхуються у конфлікті через Великий експеримент. Для відстеження змін у настроях королеви Шарлотти доцільно проаналізувати найчастіше вживані лексичні елементи таким чином:

Таблиця 2.7.

**Частота вживання слів всіх героїв при взаємодії з Шарлоттою у серії 6 - “Crown Jewels”**

| Слово   | Кількість вживання | Частота |
|---------|--------------------|---------|
| I       | 345                | 4.6%    |
| You     | 325                | 4.34%   |
| Not     | 145                | 1.9%    |
| Majesty | 55                 | 0.7%    |
| George  | 52                 | 0.6%    |

Вживання цих слів у 6 серії серіалу “Queen Charlotte” має важливе значення для розкриття розвитку персонажів та їхніх відносин. Часте використання слова “I” свідчить про акцент на індивідуальних переживаннях та вираженні особистих почуттів персонажів. Це також вказує на те, що персонажі, зокрема королева Шарлотта, починають ставити акцент на своїх бажаннях і рішеннях, роблячи їх більш особистісними. Слово “not” вказує на моменти заперечень або суперечок, де персонажі виражають свою незгоду або обмеження. Це може відображати конфлікти, зокрема в контексті прийняття рішень, де важливою є боротьба за владу чи автономію. Вживання слова “majesty” підкреслює високий статус королеви Шарлотти та її авторитет, наголошуючи на її ролі як правительки і важливої фігури у дворянському суспільстві. Це слово використовують для того, щоб показати повагу до її влади та визначеності її позиції. Ім'я Георга та слово “you” вживаються королевою з метою переконати його припинити недієве лікування його хвороби. Вона звертається до нього безпосередньо, використовуючи його ім'я, щоб підкреслити важливість ситуації та його особисту відповідальність за своє здоров'я. Це також показує її владу та роль у стосунках, адже вона прагне вплинути на його рішення. Слово “you” королева використовує також у розмові з лікарем, вказуючи йому на те, як саме повинно бути змінено лікування, що підкреслює її активну участь у прийнятті рішень і її вплив на медичні питання, що стосуються Георга. Таким чином, через ці звернення королева демонструє свою рішучість у вирішенні проблеми і прагнення до змін у лікуванні, водночас підтверджуючи своє лідерство і контроль над ситуацією.

*Таблиця 2.8.*

***Частота вживання висловів, що містять 5 слів, всіх героїв при взаємодії з Шарлоттою у серії 6 - “Crown Jewels”***

| Фрази, що містять 5 слів | Кількість вживання |
|--------------------------|--------------------|
| You do not love me       | 4                  |
| Go back to Buckingham    | 3                  |

|                     |   |
|---------------------|---|
| house               |   |
| I do not want to    | 3 |
| Did not go over the | 2 |

Ці фрази вживаються королевою в момент глибокого емоційного напруження, коли вона переконана, що король не має сильних почуттів до неї. Хоча насправді Георг не хоче завдавати їй болю чи клопоту своєю хворобою, Шарлотта сприймає його відсутність уваги як ознаку байдужості. Вона використовує фразу “you do not love me” [31] виражаючи біль від того, що відчуває, наче він її ігнорує. Коли Георг каже “go back to Buckingham House”, це вказує на віддаленість її чоловіка й не відсутність бажання залишатись разом в одному місці. Фраза “I do not want to” [31] відображає її відмову від того, щоб Георг залишався на самоті, оскільки вона не хоче відступати від нього, попри все. Це підкреслює її внутрішню боротьбу - вона намагається довести, що, незважаючи на труднощі, залишилася поруч із ним, навіть якщо це не було її власним бажанням. “Did not go over the” [31] - це частина фрази, що має на увазі, що вона не перелізла через стіну (тобто не втекла від нього), що в контексті весілля, яке було проти її волі, символізує її відданість та готовність залишитися поруч, незважаючи на її початкові сумніви та несприйняття ситуації.

Отже, від початку й до кінця серіалу чітко простежується вживання заперечних слів, таких як “no” та “not”, а також слів “I” та “you”, що підкреслюють бажання та наміри королеви, її сильну волю й рішучість. Заперечні слова “no” і “not” використовуються королевою для вираження незгоди, відмови або заперечення, що показує її прагнення контролювати ситуацію і відстояти свої переконання, навіть коли це пов'язано з конфліктами чи важкими виборами. Вони стають символом її боротьби за свободу волі та незалежність, а також її рішучості не підкорятися зовнішнім обставинам. Слова “I” і “you” в свою чергу виражають більш особистісну і внутрішню частину взаємодій королеви з іншими персонажами, зокрема з королем Георгом. “I” підкреслює її індивідуальність, її власне бажання і наміри, а “you” часто стає інструментом для впливу на інших, зокрема для того, щоб змусити Георга або

інших діяти відповідно до її волі. Вживання цих слів також сигналізує про королівську позицію, де Шарлотта використовує їх для того, щоб виявити своє місце у взаєминах з людьми, як в особистих, так і в політичних питаннях. Загалом, ці лексичні вибори допомагають зобразити емоційну та психологічну еволюцію королеви протягом серіалу, підкреслюючи її сильну волю, бажання досягти змін та впливати на навколишній світ, а також її боротьбу за внутрішню незалежність і самовираження.

### **2.3. Особливості висловлювань жінок та реакцій героїв чоловічої статі в серіалі**

Аналіз висловлювань персонажів чоловічої статі у серіалі також має важливе значення для глибшого розуміння становища королеви. Зокрема, це дозволяє простежити суспільний контекст і ставлення до її влади, з яким вона стикалася. Дослідження висловлювань персонажів-чоловіків допомагає розкрити їхнє сприйняття королеви як політичної фігури та особистості, що дає змогу створити повнішу картину її становища. Висловлювання королеви та її реакції, а також дії чоловіків відображають панівні гендерні стереотипи того часу, які королева вимушена була долати.

У першій серії серіалу королева Шарлотта каже: “I am angry, and I cannot breathe. And both are thanks to you, Brother” [47], виражаючи свій гнів через спланований шлюб, про який вона дізнається без попереднього погодження. Вона відчуває себе приниженою і пригніченою, оскільки не хоче виходити заміж за незнайомця лише через його приналежність до королівської родини. Її слова підкреслюють відчуття втрати контролю та емоційну перешкоду, спричинену цим рішенням. Проте брат королеви реагує наступним чином: “You were chosen. This is a great honor” [47]. Й даний вислів має багатозначний підтекст. З одного боку, він підкреслює винятковість її становища та обов'язок перед державою і монархічною традицією. У цій фразі відображено ідею спадкоємності, згідно з якою королева повинна прийняти свою роль як вибір, здійснений не нею самою, а вищими силами або долею. З іншого боку, у словах брата міститься спроба

запевнити і підбадьорити королеву, підкреслюючи, що вона несе значну відповідальність і що її місія є важливою. Таким чином, ці слова мають як натхненну, так і зобов'язуючу складову, нагадуючи королеві, що її влада – це не лише привілей, але й велика відповідальність перед народом і традицією.

Також слова брата королеви: “Because... they are the British Empire. And we are a tiny province in Germany. We had no choice. I had no choice” [47] розкривають становище королеви в складній системі політичного тиску та нерівних владних сил. Він підкреслює, що їхній рідний дім, як “маленька провінція в Німеччині” не міг змагатися з величчю Британської імперії, і тому вони були змушені підкоритися її волі. Коли брат каже “We had no choice. I had no choice” [47] він фактично говорить і про відсутність вибору для королеви. Це підкреслює, що її становище визначене не особистими бажаннями чи свободою волі, а зовнішніми обставинами, де вона опинилася заручницею геополітичних рішень. Це також акцентує, що навіть королева, яка формально має владу, у реальності підпорядкована силі імперії, і її роль більше символічна, ніж самостійна. Такий контекст додає трагічного елементу до її положення, показуючи, що її корона та влада не звільняють від політичного тиску, а, навпаки, обмежують можливості для особистого вибору та дій. Зрештою, відповідь королеви на цей монолог виглядає так: “You are endangering my gown. I need to look perfect when I arrive, do I not?” [47]. Це показує, як вона, будучи сильною, щоб не провокувати ще серйозніший конфлікт, ігнорує все, що їй сказав брат. Реакція Шарлотти демонструє її саркастичність та прагнення втекти від емоційного конфлікту, ставлячи акцент на поверхневих аспектах ситуації.

Окрім цього, королева Шарлотта, не знаючи, що перед нею стоїть сам король, наказує незнайомцю допомогти їй у втечі з весільної церемонії. Вона прагне втекти ще до початку свого весілля, усвідомлюючи, що її примусово зіштовхують до шлюбу з незнайомою людиною, і не бажає це виконувати. Під час випадкової зустрічі з королем, вона вказує: “Now, here. Just take hold here. With a lift, I, I believe. I can make it over the garden wall” [47]. Її слова свідчать про намір здійснити фізичний вчинок, що дозволить їй втекти - перелізти через

садову стіну, аби уникнути цього безглузлого і нав'язаного їй шлюбу. Вона намагається виглядати впевненою в своїй рішучості, хоча це також показує її безвихідь і глибоке бажання вибороти свою свободу, навіть якщо для цього треба діяти у розпачі та невідомості.

В свою чергу фрази короля Георга: “You want me to lift you over the wall so you may escape?” [47] та “I am neither a troll... nor a beast. Just George” [47] розкривають кілька важливих аспектів його особистості та становища, а також взаємини з королевою.

По-перше, питання про те, чи хоче вона, щоб він допоміг їй “втекти”, вказує на розуміння Георгом, що королева може відчувати себе ув'язненою у своєму становищі. Цей образ “стіни” символізує бар'єри, які обмежують її свободу - як фізичну, так і емоційну. Пропонуючи допомогу, король ніби визнає її право на свободу, навіть якщо це означає відійти від традиційної ролі королеви. Друга фраза - “I am neither a troll... nor a beast. Just George” [47] - вказує на його людяність, а також бажання бути сприйнятим як проста людина, а не як далекий монарх чи грізний правитель. Він прагне показати королеві, що, незважаючи на свою владу та становище, він, передусім, людина зі своїми почуттями й вразливістю. Це відкриває королеві іншу перспективу на нього, підкреслюючи, що їхні стосунки можуть бути побудовані на розумінні та довірі, а не на владних стереотипах.

Після весільної церемонії, залишившись наодинці з Георгом, Шарлотта намагається зрозуміти, чому він уникає її компанії. У розмові вона рішуче заявляє: “I do not need to do anything. I decide” [47], підкреслюючи свою волю і наполягаючи, що вони залишаться разом. Це демонструє її силу характеру та бажання взяти ситуацію під контроль.

Однак різке висловлювання короля “I have decided. I am your king!” [47] наголошує на рішучості та авторитеті Георга, але також може свідчити про внутрішній конфлікт королеви, адже навіть у приватних питаннях, таких як спільне проживання, вона змушена коритися його волі. Заява “I am your king!” натякає, що для короля їхній шлюб підпорядковується монархічним традиціям,



де його рішення остаточне. Така позиція ще більше віддаляє королеву від справжньої близькості та партнерства, адже він, на відміну від неї, зосереджений на своїй ролі правителя, а не чоловіка.

Вислови короля у третій серії свідчать про значні зміни в його стосунках з королевою, що відображають зростаюче взаємне розуміння і підтримку. Перша фраза - “With one evening, one party, we have created more change, stepped forward more than Britain has in the last century” [47] - підкреслює важливість спільних зусиль у політичному і особистому плані. Це можна трактувати як символ того, що завдяки їхнім зусиллям, а також близькості, вони змогли зробити важливий крок уперед не лише для власних стосунків, але й для країни. І хоча Георг визнає, що їхній союз вже приніс певний прогрес, це також відображає його готовність і бажання рухатися вперед разом із королевою. Відповідь королеви Шарлотти сповнена підтримки та віри в Георга. Вона каже: “You can do anything, George” [47], підкреслюючи, що він здатен подолати будь-які труднощі. Цими словами Шарлотта демонструє свою відданість, намагаючись дати йому сили та впевненість у собі, що є важливим у їхніх складних стосунках.

У другому вислові - “With you by my side, I think I can” [47] - Георг показує, що починає довіряти своїй дружині і вважає її підтримку ключовою для свого успіху. Це також свідчить про зміну в його ставленні до королеви, адже він відкрито визнає її важливу роль у своєму житті і його готовність діяти разом з нею.

Проте, попри ці позитивні зміни у їхніх стосунках, можна побачити, що Георг все ще приховує свою хворобу. Фраза слуги короля “The king shall be with her soon. He's studying his sciences in the library” [47] служить для того, щоб відвернути увагу від того, що насправді Георг знаходиться в підвалі, де його оглядає лікар. Цей образ викликає враження, що король займається важливими науковими справами, що є важливим для підтримки його образу здорового і здатного керувати. Але коментар слуги “Brimsley, you have seen nothing” [47] насправді є підтвердженням того, що є прихована реальність. Слуга вказує, що навіть той, хто з обслуги, не може бути в курсі справжнього стану короля, що ще

раз наголошує на прагненні Георга приховати свою хворобу від усіх, навіть від тих, хто працює поруч. Ці фрази розкривають складність ситуації, коли Георг намагається підтримувати образ нормальності і сили, навіть у найважчі моменти. Це також показує, що його відносини з Шарлоттою все ще перебувають під впливом цього секрету, що може впливати на їхню близькість і взаємну довіру.

У шостій серії серіалу звучать фрази, що розкривають напружену взаємодію між матір'ю Георга та його колишнім лікарем. Вона, не розуміючи ситуації, запитує його: “Then perhaps you would like to offer me some sort of explanation. Inform me of the next course of treatments?” [47]. Її слова сповнені вимогливості та тривоги, оскільки вона намагається з'ясувати причини того, чому лікар більше не займається лікуванням її сина.

З іншого боку, лікар відповідає наступним чином: “I cannot, as I'm no longer His Majesty's doctor” [47]. Це свідчить про те, що він більше не має права виконувати свої обов'язки перед королем, адже був звільнений. У фразі “I have been dismissed” [47] лікар вказує, що його звільнили з посади, і він більше не займається лікуванням короля. “It is not the king, Your Highness” [47] означає, що те, що відбувається, є не рішенням короля, а наслідком дій королеви й матір Георга одразу запитує: “She did this?” [47], маючи на увазі Шарлотту. Лікар пояснює, що рішення про його звільнення було ухвалене саме королевою, оскільки вона дізналася про жорстокі методи лікування, які він застосовував до короля. Ці фрази пояснюють, чому лікар був усунутий від виконання своїх обов'язків, а також рішучість королеви у прийнятті рішень.

Король Георг, кажучи: “I love you, Charlotte. My heart calls your name.” [47] виражає свої глибокі почуття до Шарлотти. Він відкривається і визнає свою любов до неї, що є важливим моментом, бо він дозволяє собі відкрити свої справжні емоції, не зважаючи на те, що його стан може бути проблематичним. Слова “my heart calls your name” підкреслює, що це почуття є дуже сильним і постійним. “I wanted to tell you. I wanted you to know.” [47] показує, що король довго намагався поділитися з Шарлоттою правдою щодо його ментального захворювання. “I am a madman” [47] - вираження того, що король усвідомлює

свою хворобу - він визнає, що його розум затьмарений, адже хвороба вражає ментальний стан. Цим він не тільки визнає свою психічну нестабільність, але й висловлює страх і розпач від того, що його стан може призвести до непередбачуваних наслідків. Він, ймовірно, вважає, що його розумові порушення можуть зробити його небезпечним для оточуючих, зокрема й для Шарлотти. "I am a danger" [47] - це ще одна з фраз, яка демонструє, що король розуміє свою небезпеку для інших через свою хворобу. Він усвідомлює, що через свою нестабільність і порушення мислення може бути небезпечним, і його поведінка може становити загрозу. Це може бути виразом його внутрішнього конфлікту між бажанням бути з Шарлоттою і розумінням того, що його хвороба може призвести до непоправних наслідків. Усі ці фрази разом створюють образ короля, який намагається відкрити свої найглибші почуття, але при цьому відчуває величезний тягар через свою хворобу.

Однак реакція королеви Шарлотти в цій ситуації сповнена тепла, любові та підтримки. Вона каже: *I love you. It is enough. I am your queen*", чітко демонструючи, що її почуття до Георга не залежать від його недоліків чи складнощів. Цими словами вона прагне заспокоїти його, підкресливши, що її любов і роль королеви полягають не лише у виконанні обов'язків, а й у тому, щоб бути поруч і приймати його таким, яким він є. Це вияв її відданості та бажання створити безпечний простір для їхніх стосунків.

Герої чоловічої статі у серіалі переважно вимагали від королеви виконання її королівських обов'язків та щоб вона не втручалась у особисте життя короля. Вони акцентували увагу на її публічному образі та ролі монархині, наполягаючи на виконанні формальних обов'язків без огляду на її особисті почуття або стосунки з королем. Лише слуга королеви підтримував її, розуміючи її внутрішній біль і складність ситуації, що виникла через хворобу короля та її обов'язки як дружини та королеви. Настрій короля Георга поступово змінювався, адже на початку серіалу його тон та висловлювання часто несли наказовий характер, проте ближче до завершення серіалу, відкривши правду про своє захворювання, Георг зізнається в щирих почуттях до Шарлотти. Це зізнання стає

важливим моментом у серіалі, адже, попри всі складнощі, король відкривається Шарлотті і намагається пояснити свої дії, показуючи глибину своїх почуттів до неї. Він визнає, що його хвороба може бути небезпечною, але, попри це, він висловлює свою любов і прагне бути чесним перед нею.

## **ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2**

На завершення розділу “Лексичні особливості засобів, пов'язаних з жіночою емансипацією” слід підсумувати основні аргументи та поняття, що були представлені в ході дослідження. У цьому розділі розглянуто ключові аспекти, які складають основи для аналізу лексичних елементів серіалу.

Аналіз скриптів серіалу “Queen Charlotte” дає змогу визначити кілька лексико-семантичних груп, таких як весілля, ввічливі звернення, діти, несхвалення і незадоволення, а також влада й управління. Ці групи включають слова зі схожим або близьким значенням, які часто трапляються у репліках і монологів усіх персонажів протягом шести серій.

Протягом серіалу чітко простежується використання заперечних слів, як-от “no” (84 рази) та “not” (258 разів), а також “I” (539 разів) і “you” (475 разів), що підкреслюють волю й рішучість королеви. “No” та “not” виражають її незгоду та прагнення контролювати ситуацію, захищаючи свої переконання, навіть у конфліктах. Вони символізують її боротьбу за свободу волі та незалежність. “I” та “you” показують особистісну сторону взаємодій, особливо з королем Георгом, де “I” підкреслює її індивідуальність, а “you” стає засобом впливу на інших. Ці лексичні вибори ілюструють емоційний розвиток королеви, її силу, бажання до змін і внутрішню незалежність. Також аналізуючи першу, третю та шосту серії, можна виділити фрази, що містять 4-5 слів, а саме фраза “it is a problem” [47] вжита матір'ю короля Георга III щодо походження королеви Шарлотти, зокрема її “Moog blood” [47], що свідчить про упереджене ставлення до її раси. Вислів “I do not know” [47] Шарлотта сказала при зустрічі з майбутнім чоловіком, що підкреслює дивакуватість ситуації – вона виходитиме заміж проти волі за незнайомця. “Of the United Kingdom” [47] є частиною фрази “Her Majesty,

Charlotte, Queen of the United Kingdom” [47], що вказує на її статус після шлюбу. Фраза “It is not a difficult task” [47], сказана матір'ю короля, підкреслює очікування, що Шарлотта має народжувати дітей, начебто це нескладне завдання. У третій серії найпоширенішими словосполученнями є ті, що стосуються організації святкового балу (“ball of the season”, “the first ball of”, “first ball of the”, “it is a great day”) [47], що підкреслює його значення для сюжету. Бал не лише соціальна подія, а й важливий інструмент для демонстрації політичних і особистих відносин серед аристократії. Леді Денбері, близька до королеви Шарлотти, виступає посередником між нею та дворянством.

Зрештою, у шостій серії переважають вислови, які королева використовує під час емоційного напруження, коли вважає, що король не має до неї почуттів. Георг насправді не хоче завдати їй болю своєю хворобою, але Шарлотта сприймає його відстороненість як байдужість. Фраза “you do not love me” [47] виражає її біль відчуження. Коли Георг каже “go back to Buckingham House” [47], це підкреслює його дистанційність. “I do not want to” [47] відображає її небажання покинути його, незважаючи на труднощі. Словосполучення “did not go over the” [47] символізує її відданість, незважаючи на початкові сумніви щодо шлюбу.

## РОЗДІЛ 3

### ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ЖІНОЧОЇ ЕМАНСИПАЦІЇ НА СТИЛІСТИЧНОМУ РІВНІ В СЕРІАЛІ “QUEEN CHARLOTTE”

#### 3.0. Вступні зауваження

У третьому розділі буде розглянуто стилістичні особливості скриптів в серіалі “Queen Charlotte”. Аналіз цих лексичних стилістичних особливостей дозволить виявити, яким чином мовні засоби підтримують тему емансипації та відображають боротьбу персонажів за власні права і гідність у межах патріархального суспільства. Зокрема, будуть розглянуті стилістичні засоби, що підсилюють ідеї рівності та боротьби з гендерними стереотипами, а також їхній вплив на сприйняття жіночності та влади в історичному контексті.

#### 3.1. Стилiстичнi засоби, що вiдображають жiнoчу емансипацiю

У цьому підрозділі буде проаналізована лексична складова трьох епізодів серіалу “Queen Charlotte” за Кухаренко В.А. для розгляду стилістичних мовних особливостей, що передають атмосферу та характери персонажів, а також роль стилістики у створенні історичної достовірності та відображенні емансипаційного духу. У першому епізоді “Queen to Be” діалоги королеви Шарлотти з іншими героями серіалу чітко виражають її позицію за допомогою наступних стилістичних засобів [47]:

*Таблиця 3.1.*

#### *Приклади використання гіперболи у першому епізоді серіалу*

|                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------|
| Гіпербола                                                          |
| I might be sliced and stabbed to death by my undergarments.        |
| Choosing to be killed by my undergarments.                         |
| And yet they came hunting all the way across the continent for me. |
| You did not say she would be that brown.                           |
| You may be too beautiful to marry me.                              |

Ці гіперболізовані вислови символізують емоційні, соціальні та культурні теми, властиві тому часу, а також труднощі, з якими стикаються персонажі. Фрази “I might be sliced and stabbed to death by my undergarments.” та “Choosing to be killed by my undergarments.” [47] символізують дискомфорт і обмеження, що накладає на жінок суворе дотримання моди та етикету. Корсет стає метафорою соціальних норм, які накладають обмеження на жінок, змушуючи їх “жертвувати” собою, щоб відповідати очікуванням суспільства, де “жертвування” зі слів королеви Шарлотти звучить гіперболізовано. Слова “And yet they came hunting all the way across the continent for me.” [47] гіперболізують інтенсивність зусиль оточення, спрямованих на те, щоб знайти і “привласнити” героїню, відображаючи соціальні обов'язки, які на неї покладаються.

Фраза, сказана матір'ю короля Георга, “You did not say she would be that brown.” [47] символізує шок і упередження, з якими стикається героїня через колір своєї шкіри, та нагадує про расову нетерпимість і стереотипи того часу.

“You may be too beautiful to marry me.” [47] підкреслює страх і невпевненість головного героя, короля Георга, щодо власної відповідності партнеру, а також соціальні очікування щодо шлюбу. Краса тут стає символом завищених стандартів і почуття власної меншовартості.

*Таблиця 3.2.*

***Приклади використання метонімії у першому епізоді серіалу***

|                                         |
|-----------------------------------------|
| Метонімія                               |
| Because... they are the British Empire. |
| We are the Palace.                      |

Метонімія у фразах “Because... they are the British Empire.” [47] і “We are the Palace.” [47] підкреслює владу, представляючи окремих людей через їхні ролі. “British Empire” замість конкретних людей передає відчуття грандіозності та могутності імперії як єдиного цілого. Вислів “We are the Palace.” символізує не лише будівлю, а й саму монархію, її традиції та обов'язки, показуючи злиття особистості з роллю. Метонімія додає вагомості, створюючи відчуття, що герої несуть відповідальність перед чимось більшим, ніж вони самі.

Таблиця 3.3.

**Приклади використання метафор у першому епізоді серіалу**

|                       |
|-----------------------|
| Метафора              |
| The “King” situation. |

“The “King” situation.” [47] метафорично об'єднує всі складнощі, пов'язані з королем, в одне поняття. Це узагальнення створює ефект відсторонення й підкреслює, що питання короля сприймається як проблема, яку потрібно вирішити, а не як особистий аспект.

У третьому епізоді “Even Days” діалоги сповнені наступними стилістичними засобами:

Таблиця 3.4.

**Приклади використання метонімії у третьому епізоді серіалу**

|                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Метонімія                                                                                               |
| He's studying his sciences in the library.                                                              |
| Sophia finished the bedspread, and it is an exact match for the real one at Kew.                        |
| The Crown must be examined on Coronation Day.                                                           |
| Now, for the sake of the Great Experiment, the Palace must remain steady in its quest to unite society. |

У фразі “He's studying his sciences in the library.” [47] слово “sciences” не вказує на конкретну науку чи предмет, який вивчає Георг, а є символом процесу здобуття знань або інтелектуальної діяльності. Використання цього слова замість конкретної науки підкреслює загальну освітню мету або інтелектуальний процес, яким займається персонаж. У вислові “Sophia finished the bedspread, and it is an exact match for the real one at Kew.” [47] слово “the bedspread” замінює ціле поняття, яке в даному контексті означає не просто заправлене ліжко, а й символізує предмет, що має значення в контексті стилю, зокрема, відповідність ідеалам або стандартам, які існують у місці, що вказується (у цьому випадку - в К'ю). Використання слова “bedspread” замість фрази, що описує процес чи



контекст, дозволяє створити компактну, але ефективну метонімічну заміну, що передає більше, ніж просто фізичний об'єкт.

У фразі “The Crown must be examined on Coronation Day.” [47] - “The Crown” є метонімією для короля Георга, оскільки тут корона символізує саму особу монарха, а не просто фізичний об'єкт. Така метонімія дозволяє замінити конкретну особу - короля - символом влади, яка зосереджена в інституті монархії. Таким чином, ця фраза має на увазі, що король, як головний представник монархії, повинен бути оглянутий у день коронації.

У виразі “Now, for the sake of the Great Experiment, the Palace must remain steady in its quest to unite society.” [47] слово “The Palace” є метонімією для монархії чи королівської родини. Палац символізує не лише місце проживання монарха, а й саму інституцію, уряд чи систему влади. В даному контексті “The Palace” підкреслює важливість монархії як сили, що має підтримувати стабільність і об'єднувати суспільство. Така метонімія дозволяє зосередити увагу на ролі монархії в управлінні та національній єдності, замінюючи фізичне місце на більш абстрактне значення влади.

*Таблиця 3.5.*

***Приклади вживання гіперболи у третьому епізоді серіалу***

|                                                           |
|-----------------------------------------------------------|
| Гіпербола                                                 |
| That is obvious, Brimsley. Everything I do is a blessing. |

Фраза “Everything I do is a blessing.” [47] свідчить про те, що королева Шарлотта вважає свої вчинки найкращими і правильними. Вона вбачає в кожній своїй дії не лише значущість, а й позитивний вплив, який вона має на навколишній світ. Це висловлювання підкреслює її впевненість у власних рішеннях і в тому, що все, що вона робить, приносить благо або є важливим для її оточення.

Таблиця 3.6.

**Приклади використання метафор у третьому епізоді серіалу**

|                                                                  |
|------------------------------------------------------------------|
| Метафора                                                         |
| Can you embroider me an heir?                                    |
| Try to fill my womb with a baby.                                 |
| Her Majesty has an excellent musical ear.                        |
| Why do you not understand that you hold our fates in your hands? |
| You must feel caged.                                             |
| Your daughters could not leave you here trapped in time.         |
| Venus is indoors.                                                |

Фраза “Can you embroider me an heir?” [47], сказана матір’ю короля Шарлотті, де “embroider” є символом творення, і в даному випадку стосується народження спадкоємця монархії. Замість прямого звернення до процесу народження дитини, що є нащадком, вживається слово “embroider”, яке підкреслює абсурдність і складність ситуації. Цей вислів вказує на бажання матері короля мати спадкоємця щонайшвидше, таким чином виявляючи свою розчарованість або незадоволеність.

Вислів “Try to fill my womb with a baby.” [47], сказаний Шарлоттою, виражає її гнів і роздратування через нав'язану їй роль у монархії - роль, що обмежує її особисту свободу і зводиться лише до репродуктивної функції. Шарлотта не просто обурюється, а й вказує на те, що це сприймається як обов'язок, який є надзвичайно важким і небажаним для неї. Висловлювання підкреслює її розчарування в тому, що її змушують виконувати роль, яка зводить її до статусу лише інструмента для народження спадкоємця, без урахування її бажань чи амбіцій. Це виражає і критику існуючих соціальних норм і обмежень, нав'язаних їй як монарху та жінці.

Фраза “Her Majesty has an excellent musical ear.” [47], сказана леді Денбері на адресу Шарлотти, є похвалою та компліментом, що підкреслює її високу здатність до сприйняття та розуміння музики. Цей коментар також служить

підкресленням її культурного та інтелектуального статусу, що важливо для аристократичного середовища.

Окрім цього, леді Денбері, кажучи “Why do you not understand that you hold our fates in your hands?” [47], підкреслює величезну відповідальність, яку несе Шарлотта як королева. Вона наголошує на її центральній ролі у визначенні майбутнього не лише королівської родини, а й цілої нації. Леді Денбері вважає, що Шарлотта має безпосередній вплив на долю всього суспільства, і ця фраза звеличує її як особу, від якої залежать важливі рішення, що можуть змінити хід історії. Висловлювання вказує на величезну владу і вплив Шарлотти, а також на те, що її рішення можуть мати далекосяжні наслідки для всього королівства.

Вислів “You must feel caged.” [47], сказаний Шарлоттою королю Георгу, є саркастичним зауваженням, яке підкреслює її розчарування в тому, що їхні стосунки обмежені лише певними днями зустрічей, а не справжнім спільним життям. Шарлотта натякає, що Георг, можливо, відчуває себе обмеженим або навіть ув'язненим у своєму житті та обов'язках, які накладає на нього його роль короля або ж у маленькому будиночку, де він проживає окремо від неї.

Фраза “Your daughters could not leave you here trapped in time.” [47] сказана слугою королеви, вказує на те, що доньки Шарлотти не можуть залишити свою матір через складну ситуацію, спричинену хворобою короля Георга. Вони стали “заручницями часу”, оскільки їхні можливості рухатись вперед і створювати власне життя, зокрема одружуватися, обмежені потребою підтримувати матір у цей важкий період. Вираз “trapped in time” означає, що через обставини, пов'язані з хворобою Георга та необхідністю бути поруч із Шарлоттою, доньки фактично стали прив'язаними до цього моменту часу.

Зрештою, фраза “Venus is indoors.” [47], сказана Шарлоттою королю Георгу, використовується, щоб переконати його повернутися всередину палацу, натякаючи, що те, що він шукає (можливо, розраду чи спокій), вже поруч, оскільки серед ночі король вибігає на вулицю через раптовий напад у пошуках Венери на небі.

У шостому епізоді “Crown Jewels” діалоги насичені такими стилістичними прийомами:

Таблиця 3.7.

***Приклади використання метафор у шостому епізоді серіалу***

|                                                          |
|----------------------------------------------------------|
| Метафора                                                 |
| In my mind, there are different worlds creeping in.      |
| I will stand with you between the heavens and the Earth. |
| You bring the light.                                     |
| Great love can make miracles.                            |
| You carry just one king in your womb.                    |
| You have half a husband, Charlotte.                      |

У контексті серіалу “Queen Charlotte” фраза Георга “In my mind, there are different worlds creeping in” [47] передає хаос і розрив у його свідомості через душевну хворобу. Вона символізує втрату контролю над своїми думками, коли різні, несумісні світи вторгаються в його розум. Це болісний опис внутрішньої боротьби, яка віддаляє його від реальності та самого себе.

Однак королева Шарлотта висловлює свою підтримку висловом “I will stand with you between the heavens and the Earth.” [47], що символізує її готовність бути поруч із ним у найважчих моментах, незважаючи на хаос і невизначеність. Вона обіцяє стати його опорою, балансуючи між його внутрішніми світами й реальністю. Це прояв безумовної любові й відданості, які допомагають Георгу відчувати, що він не самотній у своїй боротьбі. Також король Георг щиро зізнається Шарлотті, кажучи “You bring the light.” [47], наскільки вона важлива для нього, називаючи її джерелом світла у своєму темному світі. Для Георга Шарлотта стає не лише підтримкою, але й символом надії, тепла і любові, які допомагають йому долати свої внутрішні битви.

Фраза “Great love can make miracles.” [47] відображає переконання Шарлотти, що їхня любов має силу долати навіть найскладніші випробування. Вона нагадує Георгу, що їхні почуття є джерелом сили, здатним творити дива,

навіть коли здається, що все втрачено. Це не лише підтримка, а й обіцянка боротися разом, вірячи у краще майбутнє.

Вислів “You carry just one king in your womb.” [47], сказаний матір’ю короля, виражає її зневажливе ставлення до вагітності Шарлотти та її майбутнього внеску в продовження династії. Цими словами вона применшує значущість Шарлотти, наголошуючи, що її роль обмежується лише народженням спадкоємця. У цьому вислові відчувається тиск монархічної системи, яка бачить у Шарлотті не особистість, а лише інструмент для забезпечення політичної стабільності та збереження династії.

Це висловлювання короля “You have half a husband, Charlotte.” [47] виражає його розпач через власне захворювання. Він відчуває, що внаслідок хвороби не може виконувати свої обов'язки як чоловік та партнер, і тому вважає себе лише обузою для королеви. Це висловлювання підкреслює його сум, невпевненість та відчуття безпорадності у ситуації, коли він більше не здатен бути повноцінним чоловіком для Шарлотти.

*Таблиця 3.8.*

***Приклади використання гіперболи у шостому епізоді серіалу***

|                                           |
|-------------------------------------------|
| Гіпербола                                 |
| Brimsley, this crown is breaking my neck. |

У цьому висловлюванні Шарлотта гіперболізує своє відчуття тиску та труднощів, пов'язаних з королівською короною, коли вона каже: “Brimsley, this crown is breaking my neck.” [47]. Її слова відображають перенапруження та відчай, які вона відчуває через постійний тиск та відповідальність, що випадають на її плечі. Вона використовує гіперболу, щоб підкреслити, яким важким є її становище, немов корона буквально “ламає”.

*Таблиця 3.9.*

***Приклади використання метонімії у шостому епізоді серіалу***

|                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------|
| Метонімія                                                                     |
| As the eldest... have you been of any assistance to the Crown in this manner? |

|                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------|
| I will let Parliament know he is available for an address.                    |
| Well, I'm hearing that the Palace stands not on firm ground.                  |
| There is talk that the Palace is in jeopardy.                                 |
| George must face Parliament.                                                  |
| You have to address Parliament.                                               |
| If the Crown cannot go to Parliament, we shall bring Parliament to the Crown. |
| The Crown is safe.                                                            |

Вислів “As the eldest... have you been of any assistance to the Crown in this manner?” [47] містить метонімію, де слово “Crown” вживається для опису поняття монархії або влади короля. Питання ставиться щодо допомоги в управлінні або виконанні королівських обов'язків й стосується звернення Шарлотти до своєї найстаршої дитини.

У фразі “I will let Parliament know he is available for an address.” [47] - “Parliament” є метонімією для законодавчої влади або парламентських дебатів. У цьому випадку йдеться про те, що матір короля буде інформувати парламент про готовність короля виступити перед ним після нічного випадку, коли в Георга стався напад й королева Шарлотта звільнила його лікаря й тимчасово перебуває з ним у віддаленому від їхньої резиденції маєтку.

Фраза “Well, I'm hearing that the Palace stands not on firm ground.” [47] у контексті серіалу є чуткою, де “Palace” позначає монархічну владу або королівський двір. Незначна тривога висловлюється щодо стабільності влади та її становища, а саме після нічного випадку з нападом хвороби короля Георга. Згідно з цим, висловлювання “There is talk that the Palace is in jeopardy.” [47] свідчить про можливу загрозу для монархії та її репутації, а “Palace” знову символізує королівську владу.

Коли говориться “George must face Parliament.” [47] слово “Parliament” позначає законодавчий орган, з яким король має взаємодіяти (за вимогою матері короля й представників парламенту), а в “You have to address Parliament.” воно символізує політичну інституцію, перед якою необхідно виступити.

У фразі “If the Crown cannot go to Parliament, we shall bring Parliament to the Crown.” [47] - “Crown” і “Parliament” позначають відповідно монархію і законодавчий орган, де йдеться про спроби контролювати політичні процеси, навіть якщо не можна виконати традиційну процедуру, а саме те, що королева Шарлотта, намагаючись підтримати Георга під час його захворювання, пропонує провести засідання в їхньому маленькому замку для комфорту й спокою короля.

Врешті-решт, у фразі “The Crown is safe.” [47] - “Crown” є метонімією для монархії, що означає її стабільність та безпеку.

Протягом всього серіалу можна помітити вживання різних стилістичних засобів, які підкреслюють процес емансипації. Найпоширенішими з них є метафори, гіперболи та метонімії. Метафори часто використовуються для вираження змін у внутрішньому світі героїв, їхнього поступового усвідомлення власної сили та можливостей (“Try to fill my womb with a baby”, “Venus is indoors”, “I will stand with you between the heavens and the Earth”).

Гіперболи посилюють емоційний ефект, підкреслюючи величину змін або труднощів, з якими стикаються персонажі (“Everything I do is a blessing”, “I might be sliced and stabbed to death by my undergarments”).

Метонімії, в свою чергу, допомагають створити зв'язок між символічними образами, такими як “корона” чи “палац”, та більш абстрактними поняттями, такими як влада, свобода чи підкорення (“I will let Parliament know he is available for an address”, “The Crown must be examined on Coronation Day”, “We are the Palace”).

Всі ці стилістичні засоби разом допомагають виявити емансипацію персонажів і розвиток їхнього усвідомлення власної значущості у світі, де домінують патріархальні структури.

### **3.2. Іронія як засіб представлення емансипованих героїнь**

Іронія є важливим стилістичним засобом, який використовується для вираження думок через контраст між буквальним і прихованим змістом. У серіалі “Queen Charlotte” цей прийом активно застосовують персонажі, зокрема

королева Шарлотта, для вираження своїх переконань і ставлення до навколишнього світу. Іронічні висловлювання додають глибини діалогам, підкреслюючи здатність персонажів критично оцінювати соціальні норми та демонструвати свою незалежність.

У серіалі “Queen Charlotte” королева Шарлотта часто використовує іронічні висловлювання, які підкреслюють її гострий розум та впевненість у собі. Ці висловлювання є невід’ємною частиною її мовної манери, що відображає як силу характеру, так і елементи емансипації. Через застосування іронії героїня виявляє здатність протистояти суспільним обмеженням, висміюючи їх та підкреслюючи свою незалежність [47].

У першій серії серіалу “Queen Charlotte” королева Шарлотта говорить: “I’m a lady in distress” [47], коли випадково зустрічається з королем Георгом, намагаючись перелізти через стіну. Ця фраза, вимовлена з іронією, підкреслює її гумор і здатність зберігати спокій у незручних ситуаціях, одночасно демонструючи її незалежність та прагнення не підкорятися традиційним королівським обов’язкам.

Окрім цього, у першій серії, перед зустріччю з королем Георгом королева Шарлотта невтомно допитувала своїх підданих про його зовнішність і характер, вважаючи його монстром або тролем. У відповідь один з її слуг, бажаючи пожартувати, іронічно зазначає, що король, насправді, доволі красивий, але “Deformed in some way because beauty is inside” [47]. Ця фраза не лише додає гумору до сцени, але й підкреслює рівень іронії, який королева Шарлотта часто застосовує, а також натякає на її власне ставлення до зовнішності і внутрішнього світу людей.

Також у фразі “I am forced into a ludicrous gown, so stylish that if I move too much, I might be sliced and stabbed to death by my undergarments. Oh, how joyful it is to be a lady” [47] королева Шарлотта виявляє іронію, коментуючи складнощі, з якими вона стикається через жорсткі вимоги до зовнішнього вигляду та поведінки. Її слова “Oh, how joyful it is to be a lady” [47] є очевидною іронією, адже вони контрастують з тими труднощами, що супроводжують її статус.



Шарлотта підкреслює, що бути леді – це не просто роль у дворі, а постійна боротьба з фізичним дискомфортом, викликаним багатошаровим, некомфортним одягом, який вимагає бездоганної поведінки та стриманості в рухах. Висловлюючи це, вона ставить під сумнів традиційні уявлення про легкість і величність жіночого життя, зображаючи його як обтяжене зовнішніми вимогами і соціальними обов'язками. Це також є тонким натяком на те, що соціальні очікування від жінок, особливо в королівських колах, обмежують їх свободу і комфорт.

У діалозі з слугою Бримзлі королева Шарлотта іронічно коментує його обіцянку завжди бути поруч із нею, запитуючи: “I need to use the chamber pot. Are you with me for that too?” [47]. Цим вона підкреслює комічний контраст між її королівськими обов'язками та приватними потребами, ставлячи під сумнів можливість постійної присутності слуги навіть у таких інтимних ситуаціях. Її питання виражає критику надмірного контролю та обмежень, що накладаються на жінок її статусу. Бримзлі, зніяковіло відповідаючи “Uh withdraw”, визнає межі своєї ролі як слуги, що додає гумору та підкреслює невидимі соціальні кордони навіть у взаємодії між підданими та монархами.

Висловлювання представників дворянських родин у третій серії має іронічний підтекст. Коли вони кажуть: “Mother said they had to go all the way across the world to find someone willing to marry the king. There are plenty of ladies here in London who would have married the king” [47], вони натякають на абсурдність того, що король, начебто, мав шукати наречену за межами Британії, адже серед місцевих аристократок, на їхню думку, було б набагато легше знайти підходящу пару. Вони виражають своє нерозуміння та навіть зневагу до самого процесу пошуку нареченої, вважаючи його надмірно ускладненим.

Іронія полягає в тому, що вони не враховують політичну та стратегічну важливість цього шлюбу, а зосереджуються лише на тому, що, на їхню думку, вибір королею нареченої серед місцевих леді був би значно простішим і більш зрозумілим. Таким чином, вони ставлять під сумнів ідею шлюбу з іноземкою, не розуміючи важливості такого кроку для британської монархії.

Також королева Шарлотта іронічно коментує те, що Георг справді працює в саду власними руками, незважаючи на те, що його статус короля ніяк не узгоджується з такою діяльністю. Вона зауважує: “Why would he do that? There are people. We have people” [47], підкреслюючи абсурдність того, що король, маючи в своєму розпорядженні слуг, сам виконує фізичну працю.

Згодом вона додає: “So King George is... Farmer George” [47], що є іронічним зауваженням, яке натякає на те, що Георг, замість виконання своїх королівських обов'язків, займається сільським господарством, що виглядає невідповідним його високому статусу.

Королева Шарлотта, вживаючи фразу “Ah, living for the happiness or misery of a great nation” [47], підкреслює своє відчуття презирства до ідеї безперервного служіння нації. Вона іронізує над тією жертвою, яку від неї вимагає королівська роль, де її власні емоції, бажання й особисте щастя повинні поступатися інтересам держави.

Її слова виражають глибоке розчарування в тому, що правління більше асоціюється з мукою й обов'язками, а не з реальним щастям або здобутками для країни. Це також підкреслює, яка важка і важлива її роль у політичній системі, але водночас і те, як ця роль обмежує її власну свободу й особисте життя.

Іронія в її тоні полягає в тому, що вона не вірить у благодійний або морально піднесений аспект королівського правління - адже “щастя” або “страждання” нації має відношення до того, як справжні емоції чи щастя королеви можуть бути підпорядковані державним обов'язкам. Шарлотта висловлює презирство до ідеалів монархії, що ставлять країну і її долю на перше місце, навіть за рахунок її власної особистості та комфорту.

Королева Шарлотта, застосовуючи іронію, не лише демонструє гострий розум і впевненість у собі, а й активно ставить під сумнів традиційні соціальні та політичні норми. Її іронічні висловлювання дозволяють критично оцінити королівські обов'язки та обмеження, накладені на її свободу.

Крізь призму іронії Шарлотта виявляє своє розчарування в ролі монархині, яка потребує постійного жертвування власним щастям на користь національних

інтересів. Висміюючи соціальні очікування та жорсткі вимоги до її поведінки і зовнішності, вона підкреслює, що бути королевою - це не лише привілей, а й тяжка обов'язкова роль, яка обмежує її особисту свободу (Ah, living for the happiness or misery of a great nation", "I need to use the chamber pot. Are you with me for that too?"). Її ставлення до цього процесу через іронію дозволяє висловити презирство до ідеалів, що підносять жертву заради блага нації, і це є яскравим підтвердженням її емансипованого погляду на своє становище.

Таким чином, іронія у її словах є потужним інструментом, що підсилює її здатність протистояти суспільним обмеженням, демонструючи не лише розум і гумор, а й відмову підкорятися традиційним соціальним ролям.

### **3.3. Реакції героїв на вислови емансипаційного характеру**

Реакція на емансипаційний характер у серіалі "Queen Charlotte" загалом є переважно негативною, проте значно варіюється залежно від конкретної серії та персонажів. Багато героїв серіалу, особливо ті, хто представляє традиційні суспільні цінності та патріархальні погляди, висловлюють спротив або скепсис щодо проявів самостійності й незалежності, які демонструють окремі персонажі, зокрема жінки. Водночас у серіалі представлені й інші точки зору, зокрема, персонажі, які, хоча й обережно, підтримують прагнення до свободи та змін. Цей спектр реакцій дозволяє глибше зрозуміти соціальні конфлікти та внутрішню боротьбу героїв, що обумовлені їхнім суспільним становищем і особистими цінностями.

Проведений аналіз базується на частоті використання заперечних слів, слів із негативним забарвленням та заперечень у структурі речень. Ці мовні маркери дозволяють визначити тон серії, співвідношення позитивного і негативного емоційного забарвлення, а також загальну атмосферу. Зокрема, аналіз заперечень у тексті допомагає ідентифікувати моменти напруги, конфліктів чи внутрішніх суперечностей, які є ключовими для розуміння емоційного та драматичного розвитку серіалу [47].

У другій серії "Honeymoon Bliss" спостерігається наступна ситуація:

Таблиця 3.10.

**Позитивне та негативне забарвлення висловів усіх героїв у другій серії**

|                |       |
|----------------|-------|
| Позитивний тон | 6.33% |
| Негативний тон | 1.27% |

У другій серії “Queen Charlotte” емансипаційні мотиви проявляються через прагнення Шарлотти знайти своє місце у новій реальності, де на неї накладаються обмеження статусу королеви, а її особисті бажання нерідко залишаються поза увагою. Її взаємодія з Георгом стає ареною боротьби за рівноправність у стосунках, де важливі як особисті свободи, так і спільні цілі.

Позитивний тон серії підкреслює успіхи в подоланні бар’єрів, символізуючи поступовий прогрес, який супроводжує будь-який рух за емансипацію. Шарлотта починає заявляти про свої права, шукати способи впливати на оточення та відстоювати себе в системі, де її роль часто зводиться до символічної. У той же час негативні моменти - наприклад, тиск традицій чи особисті кризи – ілюструють труднощі цього шляху, нагадуючи, що емансипація завжди пов’язана з конфліктами та втратами.

Сукупність цих реакцій вказує на поступове усвідомлення персонажами (та глядачами) важливості рівності та свободи. Шарлотта не лише приймає виклики, але й змінює простір навколо себе, що є ключовим моментом будь-якого емансипаційного процесу.

У четвертій серії “Holding the King” можна визначити певні дані:

Таблиця 3.11

**Позитивне та негативне забарвлення висловів усіх героїв у четвертій серії**

|                |       |
|----------------|-------|
| Позитивний тон | 2.52% |
| Негативний тон | 2.40% |

У четвертій серії “Holding the King” емоційна палітра є складною та багатогранною, що добре відображає динаміку боротьби за свободу вибору та місце в жорсткій соціальній ієрархії. Позитивний тон на рівні 2.52% свідчить про окремі моменти емоційного піднесення чи надії, однак він не переважає у

загальній атмосфері серії. Ці елементи проявляються через миттєві проблиски гармонії між персонажами, наприклад, коли Шарлотта та Георг знаходять спосіб підтримати одне одного попри складнощі.

Проте практично рівний негативний тон (2.40%) створює відчутну напругу. Це підкреслює ті виклики, які стоять перед героями, особливо в контексті обмежень, накладених суспільством і владою. Шарлотта зіштовхується з очікуваннями, що її роль обмежується виконанням обов'язків королеви, тоді як Георг бореться зі своїми внутрішніми проблемами, які ускладнюють їхній союз. Напруга між обов'язком і особистою свободою яскраво ілюструє складність емансипації в умовах традиційної монархії.

З точки зору емансипації, така змішана емоційна атмосфера є ключовою, адже вона показує нерівномірність прогресу. Позитивні моменти свідчать про можливість змін і поступовий рух до рівноправності, коли герої знаходять способи підтримувати одне одного та створювати моменти справжньої близькості. Водночас негативний тон нагадує про ті бар'єри, які ще не подолано, включаючи гендерні очікування, соціальний тиск і боротьбу з особистими страхами.

Ця серія демонструє, як емансипація стає не лише суспільним викликом, а й особистим. Шарлотта намагається вирватися з-під тиску традицій, щоб стати не лише королевою, а й жінкою з власним голосом. Водночас Георг, хоч і в іншому контексті, також долає обмеження, щоб відповідати власним ідеалам і підтримувати свою дружину. Їхні зусилля, попри всі конфлікти, стають символом того, як навіть у найсуворіших умовах можна боротися за взаємну підтримку і рівноправність.

У п'ятій серії "Gardens in Bloom" діалоги можна погрупувати наступним чином:

*Таблиця 3.12.*

***Позитивне та негативне забарвлення висловів усіх героїв у п'ятій серії***

|                |       |
|----------------|-------|
| Позитивний тон | 3.67% |
| Негативний тон | 2.75% |

У п'ятій серії серіалу “Queen Charlotte” помітно, що емоційний фон залишається помірним, без яскраво виражених піків оптимізму чи трагізму. Позитивний тон (3.67%) вказує на наявність певних обнадійливих моментів або проявів гармонії, проте вони не домінують. Водночас негативний тон (2.75%) також залишається відносно низьким, що свідчить про стриману напругу та відсутність серйозних драматичних загострень. Така емоційна рівновага задає серії більш споглядабельний і внутрішньо наповнений характер.

З точки зору емансипації, цей помірний емоційний тон вказує на період рефлексії та поступового розвитку, коли ключові конфлікти не загострюються, але герої продовжують своє зростання. Для Шарлотти цей момент стає можливістю переосмислення свого місця в королівському світі та способів впливу на нього. Вона усвідомлює, що її боротьба за автономію та право висловлювати власну думку може бути менш прямолінійною, але все одно ефективною.

Георг, у свою чергу, також проходить етап внутрішньої адаптації, шукаючи способи балансувати між своїми обов'язками, особистими проблемами та бажанням підтримати Шарлотту. Відсутність драматичних піків дозволяє глядачам спостерігати за тонкими змінами у взаємодії між ними, де кожен крок стає важливим для побудови стосунків на основі рівності.

Емансипаційний аспект цієї серії полягає в тому, що вона показує, як прогрес не завжди є революційним або помітним ззовні. Іноді боротьба за рівноправність і свободу виражається у дрібних, але значущих моментах, які поступово змінюють динаміку стосунків і соціальних структур. П'ята серія підкреслює, що шлях до емансипації може бути повільним і непомітним, але саме через такі проміжні етапи формується стійкий фундамент для більших змін.

Аналіз другої, четвертої і п'ятої серій серіалу “Queen Charlotte” демонструє, що емансипація є багатогранним і поступовим процесом, у якому герої стикаються з різними перешкодами, як зовнішніми, так і внутрішніми.

У другій серії емансипаційні мотиви найбільш яскраво проявляються через прагнення Шарлотти подолати тиск соціальних традицій і знайти баланс між

обов'язками і особистими бажаннями. Її взаємодія з Георгом стає прикладом боротьби за рівноправність у стосунках, що базуються не лише на політичних потребах, а й на особистій близькості та розумінні.

Четверта серія розкриває складність і неоднозначність цього процесу. Взаємодія Шарлотти та Георга набуває більш глибокого характеру, показуючи, що навіть у найскладніших умовах можлива взаємна підтримка (хвороба Георга). Водночас серія підкреслює бар'єри, які все ще залишаються, нагадуючи, що шлях до рівності завжди супроводжується конфліктами та напругою. Це додає драматизму, але також вказує на можливість поступового подолання цих труднощів.

П'ята серія, зі своєю стриманою емоційністю, показує важливість внутрішньої рефлексії в емансипаційному процесі. Герої намагаються знайти рівновагу між соціальними очікуваннями та особистими прагненнями. Це не момент яскравих революцій, а радше період, коли зміни відбуваються на рівні дрібних, але значущих кроків, які поступово змінюють динаміку стосунків і закладають фундамент для подальшого прогресу.

Таким чином, серіал відображає емансипацію як складний, поступовий і багат шаровий процес. Він не обмежується великими жестами чи драматичними змінами, а будується через моменти рефлексії, взаємної підтримки та подолання внутрішніх і зовнішніх обмежень. Королева Шарлотта демонструє, що навіть у рамках традиційної системи можливо боротися за рівноправність, якщо кожен крок на цьому шляху наповнений змістом і прагненням до змін.

### **ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3**

Лексична складова серіалу “Queen Charlotte” демонструє емансипацію як складний і поступовий процес, що відображає боротьбу головної героїні з традиційними соціальними ролями та обмеженнями. Цей процес підкреслюється через використання різних стилістичних засобів, таких як метафори, гіперболи та метонімії. Метафори відображають внутрішні зміни персонажів і їхню трансформацію, додаючи глибини їхньому розвитку, тоді як гіперболи

посилюють драматизм, акцентуючи труднощі, з якими стикаються герої. Метонімії, у свою чергу, пов'язують символічні образи, як-от корона чи палац, з поняттями влади, свободи чи підкорення.

Іронія, яку активно використовує Шарлотта, стає важливим інструментом її протистояння соціальним нормам. Висміюючи жорсткі вимоги до її ролі королеви, вона не лише підкреслює свій гострий розум і впевненість, але й заявляє про своє право на особисту свободу. Це дозволяє Шарлотті не просто приймати свою роль, а й активно ставити під сумнів її обмеження, що є ключовим аспектом її емансипаційного шляху.

Емансипаційні мотиви розвиваються через кожен серію. У другій серії Шарлотта намагається знайти баланс між обов'язками монархині та особистими прагненнями, а її стосунки з Георгом відображають поступове формування рівноправних відносин, заснованих на взаємній підтримці. Четверта серія підкреслює складність емансипації, розкриваючи виклики, з якими стикаються герої, зокрема хвороба Георга та суспільний тиск. П'ята серія, зі стриманим емоційним фоном, показує момент рефлексії, коли герої поступово адаптуються до реальності й роблять важливі кроки в розвитку своїх стосунків.

Таким чином, процес емансипації в "Queen Charlotte" не є миттєвим чи революційним, а реалізується через невеликі, але значущі зміни у внутрішньому світі персонажів та їхніх стосунках. Це показує, що навіть у жорстких соціальних умовах можливо боротися за рівність і свободу, якщо кожен крок на цьому шляху є частиною більшого процесу змін.



## ВИСНОВКИ

У ході дослідження було розглянуто лінгвістичні підходи до поняття “дискурсу”, що дозволило краще зрозуміти його багатогранність та зв'язок з культурними, соціальними й мовними явищами. Було виявлено, що дискурс - це комплексне поняття, яке позначає цілісну комунікативну діяльність, що охоплює мовлення у певному соціокультурному контексті. Дискурс включає не лише текст або усне мовлення, але й ситуацію, учасників, їхні наміри, соціальні ролі, а також культурні й ідеологічні аспекти, які впливають на створення і сприйняття висловлювань. Цей підхід став основою для подальшого аналізу кінодискурсу як окремого прояву дискурсивної діяльності.

Аналізуючи термін “кінодискурс”, ми зосередили увагу на проблемах, пов'язаних з його уявленням та визначенням. Кінодискурс - це специфічний тип дискурсу, який виникає у межах кінематографічної комунікації та поєднує вербальні, візуальні й аудіальні засоби для створення цілісного художнього і комунікативного продукту. Зокрема, було встановлено, що кінодискурс поєднує вербальні, візуальні та аудіальні компоненти, створюючи унікальний комунікативний простір. Основні труднощі полягають у комплексній природі цього явища, оскільки воно одночасно репрезентує художній задум, культурний контекст і соціальні цінності.

Окрему увагу було приділено ролі кінодискурсу у відображенні емансипації. У дослідженні доведено, що кінодискурс є потужним інструментом репрезентації гендерних ідей, зокрема жіночої емансипації. Серіали, як “Queen Charlotte”, не лише транслують соціальні ідеї, але й формують нове сприйняття ролі жінки у суспільстві, використовуючи мовні та художні засоби для підтримки емансипаторного дискурсу.

Мовні особливості сучасного кінодискурсу були детально проаналізовані на основі скриптів серіалу “Queen Charlotte”. Виявлено, що його лексика відображає сучасний стан суспільних дискусій про рівність, толерантність і емансипацію. Простежується виокремлення кількох лексико-семантичних груп,

таких як “весілля”, “ввічливі звернення”, “діти”, “несхвалення і незадоволення”, а також “влада й управління”. Ці групи охоплюють слова зі схожим або близьким значенням, які часто зустрічаються у репліках і монологів персонажів протягом шести серій. Зокрема, значна частота використання заперечних слів, як-от “no” (84 рази) та “not” (258 разів), а також займенників “I” (539 разів) і “you” (475 разів), підкреслює волю, рішучість і особисту позицію героїв, особливо королеви, у ключових питаннях емансипації.

Зрештою, у серіалі “Queen Charlotte” можна знайти десятки прикладів використання стилістичних засобів, таких як гіпербола, метонімія та метафора, які активно сприяють створенню емоційного і драматичного ефекту. Гіпербола, наприклад, у фразі “Brimsley, this crown is breaking my neck” підкреслює величезний тиск і відповідальність, з якою стикається королева Шарлотта, що додає емоційної інтенсивності. Метонімія, як у фразі “Because... they are the British Empire”, “We are the Palace”, використовуються для позначення більших соціальних і політичних структур, створюючи відчуття масштабу влади. Метафора, як-от “Try to fill my womb with a baby” чи “Her Majesty has an excellent musical ear”, додає образності та допомагає передати глибокі емоційні та фізичні стани головної героїні, що посилює драматизм і глибину розкриття персонажів. Ці стилістичні засоби відіграють важливу роль у кінодискурсі серіалу, підкреслюючи теми емансипації, влади та гендерних відносин.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабан О. Дискурс-теорії і дискурс-аналіз: історія і перспективи. URL: <https://surl.li/aollg> (дата звернення: 09.05.2024).
2. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології. Львів : Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, 2000. 236 с.
3. Бурбело В. Становлення моделі усно-письмової комунікації у давньофранцузькій словесності. *Проблеми гуманітарних наук Серія Філологія*. 2022. № 48. С. 16–25. URL: <https://doi.org/10.24919/2522-4565.2021.48.2> (дата звернення: 25.11.2024).
4. Гайданка Д. Оказіональне словотворення у сучасному англomовному кінодискурсі: лінгвокогнітивний і комунікативно-когнітивний аспекти. Запоріжжя, 2018. 312 с.
5. Гарах О. М. Особливості перекладу культурно-маркованої лексики : master's thesis. 2021. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82803> (дата звернення: 25.11.2024).
6. Говорун Т. В. Гендерна психологія : Навч. посіб. Київ : Акад., 2004. 308 с.
7. Гридасова О. Кінодискурс як об'єкт навчання кіноперекладу. 2-ге вид. Житомир : Вісн. Житом. держ. ун-ту.
8. Дискурс як форма мовленнєвої взаємодії. URL: [https://elkniga.info/book\\_286\\_glava\\_71\\_1\\_DISKURS\\_JAK\\_FORMA\\_MOVLENNJE.html](https://elkniga.info/book_286_glava_71_1_DISKURS_JAK_FORMA_MOVLENNJE.html) (дата звернення: 10.04.2024).
9. Загнітко А. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк : Дон., 2008. 194 с.
10. Зверєва О. Сучасний кінодискурс: специфіка та особливості категоріального потенціалу : монографія. 4-те вид. Харків : Наук. зап. ХЕПУ, 2006.
11. Зорівчак Р. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). Львів, 1989.

12. Карпчук Н. Адресованість в офіційному та неофіційному англomовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз): монографія. Луцьк: РВВ "Вежа", 2006. 162 с.
13. Корольов І. Поняття дискурсу в сучасному мовознавстві: визначення, структура, типологія. 6-те вид. *Studia Linguistica*, 2012.
14. Лавріненко І. Проблеми комунікації та дискурсу у сучасних науках. Харків: Комунікація: матеріали X Всеукр. наук. конф, 2011.
15. Малімон Л., Барило Я. Лінгвокогнітивні особливості кінодискурсу творів Квентіна Тарантіно (на матеріалі фільму "Безславні виродки"). *Актуальні питання іноземної філології*. 2021. № 12. С. 132–141.  
URL: <https://doi.org/10.32782/2410-0927-2020-12-20> (дата звернення: 25.11.2024).
16. Метц К. Уявні символи: психоаналіз і кіно. Лондон: Macmillan Press, 1983. 327 с.
17. Наумчук Т. Еволюція англійськомовного лексикону кінематографії: соціокультурний та лінгвосинергетичний аспекти. Запоріжжя, 2018. 250 с.
18. Потапенко С. Сучасний англomовний медіа-дискурс: лінгвокогнітивний і мотиваційний аспекти: монографія. Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2019. 391 с.
19. Почепцев Г. Теорія комунікації. Київ: ВЦ "Київ. ун-т", 1999. 308 с.
20. Семенюк О., Паращук В. Основи теорії мовної комунікації. Київ: Акад., 2010. 240 с.
21. Серажим К. Термін "дискурс" у сучасній лінгвістиці. Харків: Константа, 2003.
22. Солдатова Л. Актуальність сутності дискурсу як необхідності. Київ: Європ. ун-т, 2010.
23. Сорока Ю. Кінодискурс повсякденності постмодерну. Постмодерн: нова магічна епоха. Харків: Харків. нац. ун-т ім. Н. В. Каразіна, 2002.
24. Фролова І. Стратегія конфронтації в англomовному дискурсі: монографія. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2009. 344 с.
25. Хабермас Ю. Комунікативна дія і дискурс Першоджерела комунікативної філософії. Київ: Либідь, 1999.

26. Цимбал Н. Методи лінгвістичних досліджень : навч. посіб. Умань : Візаві, 2019.
27. Шевченко І., Морозова О. Проблеми типології дискурсу. Харків : Константа, 2005.
28. Шинкарук В. Дискурсивні висловлення в сучасній українській мові. Київ, 1996.
29. Шнайдер А. Кінодискурс: особливості та диференційні ознаки. *Академічні студії. серія «гуманітарні науки»*. 2022. № 3. С. 169–176.  
URL: <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2021.3.24> (дата звернення: 25.11.2024).
30. Яшенкова О. Основи теорії мовної комунікації. Київ : "Акад.", 2010. 312 с.
31. Charaudeau P. Language et discourse. Paris : Hachette, 1983. 176 p.
32. Chovanec J. Humour in quasi-conversations: constructing fun in online sports journalism. the pragmatics of humour across discourse domains. London : Routledge & Kegan Paul, 2011.
33. Dijk van T A. Ideology: a multidisciplinary approach. London : Sage, 1998. 147 p.
34. Dijk van T A. Introduction: the role of discourse analysis in society. Naaldwijk : Handbook of Discourse Analysis, 1985. 952 p.
35. Dijk van T A. The Study of Discourse. Discourse as structure and process. Discourse studies: a multidisciplinary introduction. London : Sage Publications, 1989. 368 p.
36. Dynel M. Stranger than fiction? A few methodological notes on linguistic research in film discourse. Brno Studies in English, 2011.
37. Fairclough N. Critical discourse analysis: the critical study of language. 265th ed. New York : Longman, 1995.
38. Foucault M. The order of discourse. Oxford : Basil Blackwell, 1984.
39. Haberland H. Text, discourse, discours: The latest report from the terminology Vice Squad. Journal of Pragmatics, 1999.
40. Harris Z. Discourse analysis: a sample text. Language, 1952.

41. Jakobson R. On linguistic aspects of translation / ed. by R. Bauer. Cambridge : Mass, 1959.
42. Johnston K. Notes on Women's cinema. London : Society for Education in Film and Television, 1973.
43. Kozloff S. Overhearing film dialogue. Los Angeles : University of California Press, 2000. 332 p.
44. Mulvey L. Visual pleasure and narrative cinema. Screen, 1975.
45. O’Keeffe A. Media and discourse analysis. London : Routledge, 2011.
46. Peirce C. What is a sign?  
URL: <http://www.iupui.edu/~peirce/ep/ep2/ep2book/ch02/ep2ch2.htm> (date of access: 07.07.2024).
47. Queen Charlotte: A Bridgerton story transcripts. *Queen Charlotte: A Bridgerton Story Transcripts*.  
URL: <https://transcripts.foreverdreaming.org/viewtopic.php?t=111193> (date of access: 07.08.2024).
48. Rose D., Martin J. Working with discourse meaning beyond the clause. London : Continuum, 2007. 293 p.
49. Schiffrin D. Approaches to discourse. Oxford : Cambridge, MA, 1994.
50. Stubbs M. Discourse analysis: the sociolinguistic analysis of natural language. Oxford, 1983. 384 p.